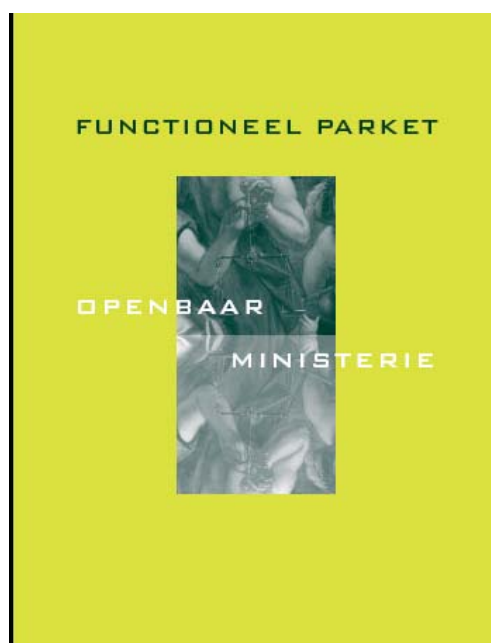

FP-kennisdocument

“Beleggen in gebakken lucht”

Een studie naar de typerende kenmerken van grensoverschrijdende georganiseerde (mega) zwendels in beleggingsproducten.

Doelgroep: juristen

Versie februari 2007

Auteur: Frans Roest

Inhoudsopgave

Voorwoord

1.0 Inleiding

2.0 De werking van een Ponzi-zwendel

2.1 De werking van een Ponzi-zwendel in een notendop

3.0 Kenmerken van een Ponzi-zwendel

- 3.1 Inleiding.
- 3.2 Veel gebruikte termen en frases gebruikt in frauduleuze 'prime bank instrument documentation'.
- 3.3 De belegging wordt omschreven als (vrijwel) risicoloos.
- 3.4 De belegging wordt omschreven als 'investering' of 'lening'.
- 3.5 Abnormale hoge rendementen.
- 3.6 Gepoolde bedragen.
- 3.7 Omzetten van risicoloos vreemd vermogen in risicodragend eigen vermogen
- 3.8 Er is sprake van ingedekt zijn tegen wanprestatie en overmacht.
- 3.9 Er is sprake van een 'geheimhoudingsclausule'.
- 3.10 Gelden mogen niet afkomstig zijn uit criminaliteit.
- 3.11 Gelden worden overgemaakt naar het buitenland.
- 3.12 Slechts berekenen van commissie over de gerealiseerde winst.
- 3.13 Het niet beschikken over de (juiste) vergunningen.
- 3.14 Het niet (langer) uitbetalen van rendementen.
- 3.15 Het zich verschuilen achter uiteenlopende uitvluchten om maar niet te hoeven uit te betalen.
- 3.16 Het niet (langer) terugbetalen van de ingelegde geldbedragen.
- 3.17 Het op slinkse wijze omzetten van 'vreemd' vermogen in 'eigen' vermogen.
- 3.18 Het ontbreken van financiële (project)administratie.
- 3.19 Verwevenheid en zeggenschap van de zwendelaar over meerdere binnen- en buitenlandse rechtspersonen die opduiken in de zwendel, terwijl de beleggers niet op de hoogte waren van deze verwevenheid.
- 3.20 Het verdelen van de fraudeconstructie over meerdere (rechts)personen.
- 3.21 Het geld zit tijdelijk in het buitenland geblokkeerd.
- 3.22 Het in rekening brengen van onnodige kosten.
- 3.23 Gelden vloeien terug op bankrekeningen die door de zwendelaar worden gecontroleerd.
- 3.24 Tijdsduur van de zwendel.
- 3.25 Het fraudevehikel waarin wordt belegd wordt overgebracht naar het buitenland.
- 3.26 De bedrieger bedrogen truc.
- 3.27 Verdachten presenteren zichzelf als slachtoffer van externe omstandigheden.
- 3.28 Beleggers weigeren te erkennen dat ze zijn opgelicht.
- 3.29 Veel beleggers weigeren om aangifte te doen.
- 3.30 Veel verdachten zijn recidivisten.
- 3.31 Conclusie.

4.0 Gehanteerde technieken om het vertrouwen van beleggers te winnen

- 4.1 Inleiding.
- 4.2 Het creëren van een 'track record'.
- 4.3 Het benaderd worden door een niet-professionele tussenpersoon die je vertrouwd 'affinity fraud'.

- 4.4 Het benaderd worden door een professionele tussenpersoon.
- 4.5 Zich beroepen op de samenwerking met een gerespecteerd persoon of Instelling.
- 4.6 Gebruik maken bij introducerende gesprekken van de navolgende Engelstalige uitdrukkingen.
- 4.7 De in te leggen gelden laten storten op een tussenrekening van een notaris of advocaat.
- 4.8 Het laten uitschijnen van succes
- 4.9 Het belonen van aanbrengers van nieuwe cliënten.
- 4.10 Het zich innestelen in stichtingen van slachtoffers van fraude.
- 4.11 Het gebruik maken van 'sucker lists'.
- 4.12 Conclusie.
- 4.13 Besluit.

Bijlagen:

Bijlage 1
Bijlage 2

Literatuurlijst en lijst van geraadpleegde websites.
Website Metropolitan Police 'common terms and phrases found in fraudulent prime bank instrument documentation'.

1.0 Voorwoord

Voor u ligt een fraudestudie naar malafide aanbieders van onbetrouwbare financiële producten. Deze fraudevorm wordt in de Angelsaksische literatuur ook wel 'Ponzi-scheme'¹ genoemd. Het begrip Ponzi heeft in de Nederlandse jurisprudentie en vakliteratuur tot op heden nagenoeg geen ingang gevonden.

De studie is gebaseerd op een analyse van een aantal concrete Nederlandse strafzaken, op Nederlands jurisprudentieonderzoek, internationaal literatuuronderzoek, raadpleging van een groot aantal websites van binnen- en buitenlandse overheidsinstellingen, raadpleging van websites van private onderzoekers, en last but not least op artikelen die verschenen zijn in binnen- en buitenlandse kranten en weekbladen.

Volgens een schatting van de AFM is er met deze vorm van beleggingsfraude jaarlijks circa 750 miljoen Euro gemoeid.

De doelgroep van deze publicatie zijn opsporingsambtenaren, officieren van justitie, strafrechters en advocaten. Zij mogen zich niet laten (mis)leiden door de door beleggingszwendelaars gehanteerde methoden en technieken die nauw aansluiten bij methoden en technieken die worden gebruikt in de 'bovenwereld'. Opgemerkt dient te worden dat elke activiteit op zich legitiem kan zijn, maar dat wanneer alle, dan wel meerdere, activiteiten in onderling verband worden beschouwd, er zeer wel sprake kan zijn van 'oplichting' in de klassieke betekenis van het woord.

In hoofdstuk 1 van deze studie wordt kort ingegaan op de herkomst en de verklaring van het begrip 'Ponzi-scheme'.

In hoofdstuk 2 wordt in een notendop de typische werking van een Ponzi-zwendel beschreven.

In hoofdstuk 3 wordt dieper ingegaan op de werking van Ponzi-zwendels en worden puntsgewijs de typische kenmerken van Ponzi-zwendels besproken. Uit de studie blijkt dat de Ponzi-zwendelorganisaties werken volgens een min of meer vast 'oplichtings'scenario. Met andere woorden 'lopende' Ponzi-zwendels kunnen aan hun modus operandi herkend herkennen.

In hoofdstuk 4 wordt ingezoomd op de door de zwendelaars gehanteerde oplichtingsmethoden en -technieken. Een potentiële belegger zal alleen beleggen, wanneer hij er een 'goed gevoel' bij heeft, wanneer hij het opgediste verhaal 'vertrouwd'. In dit hoofdstuk worden een aantal kenmerken en methodes beschreven waarvan oplichters zich bedienen om potentiële beleggers te benaderen en over te halen om bij hen te beleggen.

Het uiteindelijke doel van de studie is het voorkomen van nieuwe slachtoffers, door de methodiek van aan een breed geïnteresseerd publiek kenbaar te maken en de autoriteiten het nodige inzicht te verschaffen in de bestrijding van dergelijke zwendels.

Het verdient aanbeveling concrete beleggingsfraudesignalen te melden aan de toezichthouder AFM.

De auteur noch het Functioneel Parket aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid voor schade ontstaan door eventuele fouten en/of onvolkomenheden in de tekst. Opmerkingen, aanvullingen, correcties etc. kunnen doorgegeven worden aan de auteur via email f.roest@om.nl of franciscus.roest@hotmail.com.

¹ Het woord "scheme" wil zo veel zeggen als: plan, zwendel.

2.0 Inleiding

In de zomer van 1920 wist Charles Ponzi, aan de Oost-kust van Amerika, met een investeringszwendel circa \$ 9.500.000 afkomstig van circa 10.000 investeerders aan te trekken door de verkoop van 'promissory notes' (schuldbrieven) met een looptijd van 45 dagen en een rendement van 50 %. De hoge winsten die Ponzi beloofde trokken veel investeerders aan. Toen in 1921 de investeringszeepbel uit elkaar spatte, bleek uit onderzoek dat de onderneming van Ponzi helemaal geen winsten had gerealiseerd, maar dat hij de eerste 'notes' had terugbetaald met de inleggeden van nieuwe investeerders. De eenvoud van dit type grootschalige fraude is sindsdien gelinkt aan de naam Ponzi en wordt in het Engels een 'Ponzi-scheme' genoemd.² In Duitsland wordt bij dit type van fraude gesproken van een "Schneeballsysteem".³

De Nederlandse Autoriteit Financiële Markten (AFM) hanteert het begrip 'carrouselfraude' omdat het geld als het ware rondraait. Het Engelse Serious Fraud Office (SFO) spreekt dan weer over 'recycled payments'.⁴

De Ponzi-zwendel wordt ook wel 'rob-Peter-to-pay-Paul-principle' genoemd, indien geld van nieuwe inleggers wordt gebruikt om eerdere inleggers uit te betalen, aldus de website van de U.S. Securities and Exchange Commission (SEC).⁵

foto: Charles Ponzi

vindplaats: <http://www.innovationodyssey.com/images>

politiefoto: Charles Ponzi

vindplaats: <http://c.ponzi.tripod.com/images/ponzi.jpg>

² Mitchell Zuckoff: 'Ponzi's scheme: The true Story of a financial legend'. Uitgeverij Random House. ISBN 1-4000-6039-7.
"The Ponzi Scheme", copyright 1996, Mark C. Knutson. www.mark-knutson.com. (laatst geraadpleegde datum 04-06-2006).
Meer over de persoon Ponzi is te vinden in het artikel 'Ponzi schemes' op de website www.sbv-forensics.com (laatst geraadpleegde datum 01-06-2006).

³ Deze term werd gehanteerd door de Duitse hoofdverdachte in het Nederlandse onderzoek tegen de DCM-Gruppe (o.a. parketnr. 05-090492-02).

⁴ SFO Press release 10 november 2004 op www.sfo.gov.uk/prout.

⁵ "Ponzi-schemes", www.sec.gov/answers/ponzi.htm en www.sec.gov/answers/pyramid.htm. (laatst geraadpleegde datum 31-05-2004).

3.0. De Werking van een Ponzi-zwendel ⁶

3.1 De werking van een Ponzi-zwendel in een notendop

- a. In zijn meest eenvoudige vorm, neemt een organisator van een Ponzi-zwendel gelden van investeerders, ook wel inleggers of participanten genoemd, in ontvangst, beweerdelijk met het doel die gelden op een zeer lucratieve wijze te beleggen. In werkelijkheid wordt er helemaal niet belegd, dan wel slechts voor een klein gedeelte belegd om de schijn van beleggen op te houden.⁷

In een recent vonnis van de rechtbank Zutphen werd deze werkwijze achteraf treffend als volgt omschreven: *“De ingebrachte gelden zijn niet of nauwelijks geïnvesteerd in onroerend goed en zijn evenmin gereserveerd om op een later moment tot investering in onroerend goed over te kunnen gaan. De enkele investering die uiteindelijk is gedaan betrof een fractie van het totaal van de ingelegde gelden. Uit die investering zijn slechts geringe inkomsten behaald, waarmee niet kon worden voldaan aan de verplichting rendement te betalen aan de participanten.”*⁸

- b. De organisator betaalt de investeerders/inleggers veelal een van te voren afgesproken buitensporig hoge ‘return on invest’ (rendement) uit⁹. Zo bleek uit het strafdossier dat een zwendelaar in een Nederlandse strafzaak een percentage van 100% rendement beloofde aan (potentiële) inleggers, *“omdat je bij een percentage van 100% eerder mensen over de streep krijgt om geld ter beschikking te stellen”*, aldus de zwendelaar in een van zijn verklaringen.

In andere Ponzi-beleggingscontracten wordt eenvoudigweg gesteld, dat het doel van de beleggingsovereenkomst is, het realiseren van ‘maximale winst’ op het ingebrachte kapitaal. Hoewel dit streven op zich een legitiem doel is, dient deze ‘vage’ rendementsdoelstelling in samenhang met andere fraude-indicatoren kritisch te worden bekeken.

- c. De aanvankelijke betaling van hoge rendementen aan inleggers, werkt aanlokkelijk voor andere investeerders. Dit zijn veelal familieleden, vrienden en kennissen van inleggers die daadwerkelijk reeds hoge winsten hebben opgestreken.¹⁰ De ogenschijnlijk fortuinlijke inleggers vertellen dit natuurlijk door en wekken daardoor de indruk dat hun investering succesvol is geweest.

In de praktijk komt het heel vaak voor dat inleggers in dit stadium kennelijk zo verblind zijn door de verwachte hoge winstuitkering, dat ze bereid zijn een tweede kapitaal te beleggen bij dezelfde zwendelaar of bij een derde rechtspersoon die door de organisatie wordt gecontroleerd.¹¹

⁶ “Ponzi Schemes in a 7 minute nutshell”. www.townsend-law.netfirms.com (laatst geraadpleegde datum 07- 05- 2004).

⁷ Zie bijvoorbeeld het arrest van de Hoge Raad nr. 00449/05 E, datum uitspraak 18-04-2006, vindplaats www.rechtspraak.nl LJN: AU8098. Ook in deze zaak was er aantoonbaar sprake van het beleggen van slechts een klein gedeelte van het ingezamelde geld.

In een Spaanse Ponzi-fraude waarbij de bedrijven Fórum Filatélico en Afinsa waren betrokken, werd bij een van de gearresteerde verdachten thuis 10 miljoen euro in contanten aangetroffen.

⁸ LJNnr. AZ0259, Vonnis Rb. Zutphen, d.d. 18-10-2006, parketnr. 06/920005-04.

⁹ De gevallen Belgische beursgoeroe J.-P. van Rossem ging bij investeerders, die bij hem wilden beleggen zelfs zo ver, dat hij bij de in 1990 afgesloten ‘lastgevingscontracten’, meteen aan de investeerders de cheques meegaf, met daarop vermeld het uit te betalen eindbedrag, bestaande uit het ingelegde kapitaal plus de beloofde minimumrente. Uiteraard pas uit te betalen op de vervaldatum. Achteraf bleek er sprake te zijn van ongedekte cheques.

¹⁰ “Van den Berg herverdeelde inleggeld onder kopgroep”. De Volkskrant 15 april 2006.

¹¹ Dit was o.a. het geval in de Nederlandse strafzaak met het parketnr. 11/993015-04. Zo belegde een echtpaar op 1 juli 1999 \$ 100.000,-- en op 1 februari 2000 nogmaals fl. 218.000,--. In een andere strafzaak, parketnr. 02-030172-02, doken in twee verschillende beleggingsplannen ook meerdere malen dezelfde namen van inleggers

- d. De uitbetaling van voorgespiegelde beleggingswinst vindt aanvankelijk op geregelde tijden plaats. Maar in werkelijkheid vindt er helemaal geen uitbetaling van gerealiseerde winst plaats. De uitbetaalde bedragen zijn afkomstig uit de ingelegde gelden. In werkelijkheid krijgen de geldverstrekkers dus een sigaar uit eigen doos.

In de recente Eco-Brasil strafzaak werd dit ook door de verdachte Peter Jan Q. toegegeven. *“Van betekenis is daarbij dat verdachte heeft erkend dat slechts tot betaling van het rendement kon worden overgegaan uit de inleg van nieuwe participanten.”*¹²

- e. De zwendelaar betaalt voorts slechts zeer beperkt inleggeden terug aan de investeerders.
- f. Het meeste ingelegde geld wordt aangewend voor privé-doeleinden, waaronder een zeer luxe levensstijl.¹³

Zo valt in een vonnis van de Rechtbank (Rb) Zutphen te lezen:

*“Verdachte is haar toezegging de gelden te investeren om rendement te behalen niet nagekomen. Daarnaast heeft zij erkend van het door de deelnemers ingelegde geld een bedrag van € 2.484.880,- ten eigen bate te hebben aangewend.”*¹⁴

Volgens de curator van de gefailleerde megabeleggingsfraudeur Réne van den B. uit Hilversum heeft Van den B. ongeveer 1 miljoen euro van klanten traceerbaar uitgegeven aan tennis-sponsoring, paarden, privé-uitgaven en aan valutabeleggingen. Daarnaast zou van 5 miljoen euro nog elk spoor ontbreken.¹⁵

In de teakfondsfraudezaak Eco Brasil oordeelde de rechtbank Zutphen 2006 in de zaak tegen verdachte Pieter K. eveneens: *“dat verdachte zich kennelijk heeft laten leiden door snel financieel gewin en het voeren van een luxueuze levensstijl.”*¹⁶ De verdachten zouden volgens het dagblad de Telegraaf “met het beleggingsgeld goede sier hebben gemaakt in de casino's.”¹⁷

- g. Het einde van het liedje is telkens, dat zodra de poel van potentiële investeerders is opgedroogd, of wanneer het de zwendelaar te heet onder de voeten wordt en hij op de vlucht

op. Ook in de strafzaak met het parketnr. FP 997211-03 laat een inlegger, door mooie winstvooruitzichten, een overtuigend verhaal en naar eigen zeggen ook “hebzucht” zich er toe verleiden tot driemaal toe geld te investeren in het bedrijf van de verdachte.

¹² LJNnr. AZ0259, Rb.Zutphen, d.d. 18-06-2006, parketnr. 06/920005-04. Zie ook LJNnr. AZ0255.

¹³ Het Ferrari-wagenpark van de Belg Van Rossem en het strooien met bankbiljetten van 5000 bfr. op zijn huwelijksfeest zijn legendarisch. In de Nederlandse strafzaak met het parketnr. FP 993008-03 werd door een 29 jarige mededader van een Ponzi-fraude, tegen contante betaling van een bedrag groot €69.500,- een Mercedes 500 gekocht.

In Amerikaanse Ponzi-zwendel-onderzoeken worden geregeld exclusieve auto's, jachten, onroerend goed en zelfs incidenteel vliegtuigen en helikopters inbeslaggenomen.

De luxe levensstijl komt ook naar voren in de Engelse SFO-zaak tegen Malcolm Varrick. Van de 4,25 miljoen pond 'investors money', werd er door hem in 26 maanden tijd 19 exclusieve auto's gekocht. Vindplaats: SFO press releases 10 november 2004. www.sfo.gov.uk/news.

Ook in de Nederlandse strafzaak tegen de bestuurder van Blankenhoef Participaties BV sprak de rechtbank van 'persoonlijke verrijking', hetgeen de rechtbank afleidde uit de enorme bedragen die verdachte en zijn partner opnamen. Vindplaats vonnis Rb. Arnhem, parketnr.05/09472-0, datum uitspraak 22-04-2003. Zie ook strafzaakvonnis Rb. Zutphen, datum uitspraak 02-06-2006, parketnr.06/920006-04, LJNnr. AX6559 waarin de rechtbank melding van “een zeer luxueuze levensstijl”.

Rb. Almelo stelde in de FDE-zaak eveneens vast dat de verdachte buitensporige uitgaven had gedaan. Zo werd er veel geld uitgegeven aan vakanties, cadeaus, wonininrichting en casinobezoek. Vindplaats: LJN:AS6092, datum uitspraak 15-02-2005. Parketnr. 08-996002-04.

¹⁴ Vonnis Rb Zutphen, vonnisdatum 09-11-2005, parketnr. 06/086003-02. www.rechtspraak.nl LJN:AU5885. Zie ook LJNnr. AZ0259. Betreft vonnis tegen medeverdachte Q.

¹⁵ “Zakenman blijkt foute Robin Hood”. Volkskrant, publicatiedatum 14-01-2006.

¹⁶ LJNnr. AZ0255, vonnis Rb. Zutphen, d.d. 18-10-2006, parketnr. 06/920004-04.

¹⁷ “Oplichters Eco Brasil-zaak krijgen zware straffen.” De Telegraaf 19-10-2006.

slaat ¹⁸, alle investeerders – die niet tijdig zijn uitgestapt – hun geïnvesteerd (gecumuleerd) kapitaal kwijt zijn geraakt.

In de zaak René Van den B. verklaarde de curator van de failliet dat ruim 1400 beleggers 127 miljoen euro hadden ingelegd, dan wel hadden herbelegd; dat de winnaars in de top van de piramideconstructie gezamenlijk 38 miljoen aan de piramideconstructie hadden overgehouden en dat een grotere groep beleggers 44 miljoen euro waren kwijtgeraakt. ¹⁹

¹⁸ Een in 2002 bekende naar het buitenland gevluchte en thans ondergedoken beleggingfraudeur is Luis Enrique Villalobos Camacho. Hij en zijn organisatie hebben minimaal 6.200 inleggers benadeeld. Vindplaats: “Three years ago today many lives changed.” Vindplaats: Dagblad A.M. Costa Rica. Publicatiedatum 14 10-2005, vol. 5; nr. 204.

¹⁹ “Zakenman blijkt foute Robin Hood”. Volkskrant, publicatiedatum 14-01-2006.

4.0. Kenmerken van een Ponzi-zwendel

4.1 Inleiding

In 2004 heeft het Financieel Expertise Centrum van het Openbaar Ministerie (kortweg: FEC) een indicatorenlijst malafide aanbieders en malafide financiële producten vastgesteld die kunnen duiden op een malafide ondernemer of een malafide financieel product.²⁰ Tevens is een onderscheid gemaakt in indicatoren vóór en na het 'instapmoment' van de belegger. De lijst is ingedeeld in de navolgende sublijsten:

- Lijst van indicatoren bij het aanbieden;
- Lijst van indicatoren na investering;
- Lijst van indicatoren malafide product;
- Lijst van indicatoren malafide aanbieder.

Hieronder worden een aantal gemeenschappelijke kenmerken opgesomd die naar voren zijn gekomen uit binnen- en buitenlandse strafrechtelijke onderzoeken. Tevens leverden private onderzoeksbureau's en particulieren informatie aan. Verder is de informatie afkomstig van websites van overheidsinstanties uit binnen- en buitenland.

Informatie afkomstig uit lopende onderzoeken, hoewel voorhanden, is slechts summier in deze studie verwerkt. Wel wordt geciteerd uit, dan wel verwezen naar perspublicaties

4.2 Het gebruik van Engelstalige 'nonsens' uitdrukkingen.

In de onderzochte Engelstalige Ponzi-zwendelcontracten en op Engelstalige (vermoedelijke) Ponzi-websites is sprake van: uitzonderlijke 'opportunities', en van 'investmentsprograms'.

Op de website van de Metropolitan Police²¹ worden een groot aantal financiële 'nonsens' uitdrukkingen en zinsneden opgesomd. Een aantal van die uitdrukkingen duiken wereldwijd zeer geregeld op in Engelstalige frauduleuze 'prime bank instrument documentation' en in contracten tussen argeloze beleggers en gewetenloze fondsenwerfers. De bekendsten zijn:

- High Yield Investment Program,
- Prime Bank Debenture Programs,
- Prime Bank Guarantee,
- High Yield Trading Programs,
- Medium Term notes Trading programs,
- Standby Letter of Credit Trading Programs,
- Rolle Programmes.

Op bovengenoemde website wordt terecht opgemerkt dat enkele van de gebruikte termen correcte bankuitdrukkingen, dan wel afgeleiden daarvan kunnen zijn. Anderen zijn dan weer zonder betekenis en totale nonsens. Niettemin hebben die uitdrukkingen, omdat ze zo vaak over de afgelopen jaren werden gebruikt een zekere geloofwaardigheid verkregen. The Metropolitan Police waarschuwt de bezoekers van haar website er dan ook voor dat wanneer in een te onderzoeken document meerdere van de in bijlage 2 opgesomde uitdrukkingen voorkomen, dat er dan aanleiding zou moeten zijn tot ongerustheid en dat er bellen zouden moeten gaan rinkelen.

In het contract zelf kan sprake zijn van het beleggen in bijvoorbeeld de navolgende producten: High-yield beleggingsproducten; 'Bank debenture'- trading programs; medium term notes²²; goudmijnen in China en Mexico; gold-bond certificates; promissory notes.²³

²⁰ FEC-reeks 11 '*Rapportage Boilerrooms*', een uitgave van het Financieel Expertise Centrum, feb. 2004. blz. 19 t/m 25.

²¹ Vindplaats: http://www.met.police.uk/fraudalert/common_terms/scam_exam_pt1.htm

²² In de Zutphense strafzaak parketnr. 06/986003-02, LJN nr. AU5885, vonnisdatum 09-11-2005 was beweerdelijk sprake van handel Medium Term Notes (MTN's). Daadwerkelijke handel kon niet worden aangetoond. MNT's zijn obligaties met een middellange termijn looptijd.

Met name moet de belegger argwanend zijn, wanneer hem via tussenpersonen door banken uit het verre buitenland bankgaranties worden aangeboden ten bedrage van honderden miljoenen dollars.

De lijst van zaken waarin belegd kan worden is echter schier onuitputtelijk.

In een recente Spaanse Ponzi-zwendel aan het licht gekomen in 2006 werd zagezegd belegd in postzegels, schilderijen en antiek.

In een aantal Engelse zwendels werd voorgewend dat werd belegd in exclusieve wijnen, whiskies en champagne. Voorbeelden van deze zwendels zijn terug te vinden op www.investdrinks.org.

De afgelopen jaren doken ook Nederlandse strafzaken op waarin sprake was van frauduleuze beleggingen in teakhoutplantages en tropische hardhout.²⁴ Inmiddels in de media bekend geworden zaken zijn Eco Brasil en Global Green.²⁵ Ook waarschuwde de AFM voor risicovolle beleggingen in wijn²⁶, schepen en vastgoed.

4.3 Belegging wordt omschreven als (vrijwel) risicoloos

Onder malafide 'high yield' financiële producten, worden producten verstaan, *“waarbij de consumenten / potentiële beleggers hoge rendementen in het vooruitzicht worden gesteld, in samenhang met een beperkt risico (veelal zelfs voorgespiegeld als risicovrij), door het werken met zogenaamde zekerheden en garanties”*.²⁷

In dit verband wordt door de organisatoren van de zwendel ook wel gesproken van het bestaan van 'strategie-' dan wel 'garantiefondsen'.²⁸ Er wordt onder andere aan de deelnemers verteld dat er gewerkt wordt met 'garanties' afgegeven door internationale banken en/of internationale instanties zoals de Wereldbank, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) of the International Chamber of Commerce (ICC).

Teneinde de bewering dat er sprake zou zijn van gegarandeerd kapitaal geloofwaardig te onderbouwen wordt soms verwezen naar de samenwerking met gerenommeerde verzekeringinstellingen, zoals het Lloyds in Londen,

Voorts worden in fase deze van het traject respectabele internationale banken, hypotheekverstrekkers en beleggingsinstellingen als participanten opgevoerd in de beleggingsprojecten, wederom met de bedoeling de betrouwbaarheid van het aangeboden product te vergoten.

In een Zutphense strafzaak²⁹ gaf de verdachte, nadat zij had moeten erkennen dat ze niet had geïnvesteerd, als verklaring dat ze kon beschikken over een zich vermeerderend garantie-fonds van 300 miljoen, dan wel 500 miljoen euro, verkregen door handel in MTN's (Medium Term Notes) door de ABN/Amrobank. Verdachte stelde dat zij als rechthebbende kon beschikken over dit garantiefonds, waardoor het niet nodig was te investeren om rendement te halen. Verdachte heeft dit, aldus de rechtbank, als rechtvaardiging voor haar handelen aangevoerd.

²³ Zie voor een Engelstalige uitleg van een groot aantal fraudebegrippen: “Dictionary of Financial Scam Terms”. An easy to understand guide to financial terms used by swindlers. Vindplaats: www.fraudaid.com/Dictionary-of-Financial-Scam-Terms/index.htm (datum 13-06-2004).

²⁴ Zie bijvoorbeeld www.rechtspraak.nl zaaknr. LJN:AX6559. De AFM schat dat de teakhoutaanbieders de afgelopen jaren jaarlijks zo'n 200 miljoen euro uit de beleggingsmarkt hebben gezogen.

²⁵ “Zwendel in groen teakhout”. De Telegraaf, d.d. 18-04-2006.

²⁶ “AFM: ‘Belachelijk, die hoge rendementen in wijnen’.” Volkkrant d.d. 17-01-2006.

²⁷ FEC rapportage “Boilerrooms”, blz. 97. feb. 2004.

²⁸ Zie bijvoorbeeld de Zutphense strafzaken met het parketnr. 06/5013-03 en 06/5015-03. Zie ook het vonnis van de rechtbank Zutphen, vonnisdatum 09-11-2005, parketnr. 06/086003-02, LJN: AU5885.

²⁹ Vonnis Rb. Zutphen, vonnisdatum 09-11-2005, parketnr. 06/086003-02, LJN: AU5885.

Dit verweer van de verdachte werd door de rechtbank onderuit gehaald, *“omdat op geen enkele wijze is aangetoond, dat verdachte heeft kunnen beschikken over een garantiefonds, als door haar gesteld. Daarbij heeft de ABN/Amrobank de rechter-commissaris in strafzaken verbonden aan de rechtbank Zutphen bericht, dat tussen de bank en de verdachte geen enkele relatie heeft bestaan.”* Daarbij werd bovendien nog medegedeeld, dat de handel in MTN's uitsluitend plaats vindt tussen professionele banken onderling en niet tussen een bank en een particulier persoon.

Voorts werd het verweer dat de toegezonden rendementsoverzichten gerelateerd waren aan de vermogensvermeerdering van het garantiefonds, door de rechtbank van tafel geveegd, immers *“het bestaan van het fonds is”,* volgens de rechtbank, *“niet komen vast te staan en derhalve moeten de overzichten dus als “fictief” worden gekwalificeerd.”*

In datzelfde Zutphense vonnis viel verder nog te lezen *“dat (aspirant)deelnemers werd wijsgemaakt dat er sprake was van een garantiefonds waar de inlegsom bleef staan en van een bankgarantie van 106 % in geval van faillissement of overlijden van de verdachte.”*³⁰

In andere strafzaken is sprake van investeringscontracten, waarbij een “geld terug garantie” is opgenomen, in die zin dat men dan zou kunnen vragen om retournering van het geïnvesteerde kapitaal, wanneer het geïnvesteerde kapitaal binnen 8 weken niet zou gaan renderen.³¹

4.4 ‘Belegging’ wordt omschreven als ‘investering’ en/of ‘lening’

In Nederland is het verboden bedrijfsmatig gelden van het publiek aan te trekken, of ter beschikking te krijgen van het publiek zonder vergunning van de Nederlandsche Bank (DNB). De zwendelaar zal derhalve trachten het toezicht dat door de AFM en DNB op financiële producten in de ruimste zin van het woord wordt uitgeoefend te omzeilen, door met andere producten te werken dan met beleggingsproducten. Zo duiken in Nederland diverse varianten van leenovereenkomsten op en wordt er ook niet gesproken van ‘beleggen’, maar van ‘investeren’ in de bedrijven van de zwendelaar of via de bedrijven van de zwendelaar.³² Ook worden obligaties (schuldbekentenissen) verstrekt.

Dergelijke contracten kunnen de navolgende titels hebben:
“Overeenkomst van beschikbaar te stellen gelden in onderneming....”³³

Ook wordt gesproken, als bewijs van inleg, van het verstrekken van “certificaten”.³⁴

In een Nederlandse strafzaak werd in dit verband in een wervende brochure gesproken van ‘partnership’ en was er sprake van het ter beschikking stellen van vermogen in ruil voor aandelen van de vennootschap. Op die aandelen werd wel een vast rendement van 5 % op maandbasis in het vooruitzicht gesteld en werd op schrift verzekerd, dat na de periode van deelname - welke 20 maanden bedroeg – de vennootschap gegarandeerd de aandelen zou terugkopen voor de nominale aankoopwaarde van 100% van de gestorte deelname.³⁵

Met andere woorden de investeerders worden voorgespiegeld dat er sprake is van een risicoloze investering, terwijl dit naderhand toch niet het geval blijkt te zijn.

4.5 Abnormaal hoge rendementen

³⁰ Vonnis Rb. Zutphen, vonnisdatum 09-11-2005, parketnr. 06/086003-02, LJN: AU5885.

³¹ Zo ook in de zaak die diende bij de strafkamer van de rechtbank Alkmaar. Parketnr. 14/904072-04. De verdachte werd veroordeeld ter zake van oplichting.

³² Dit was o.a. het geval in de Nederlandse strafzaak met het FP parketnr. 997211-03.

³³ Nederlandse strafzaak met FP parketnr. 993008-03.

³⁴ Arrest hof Den Bosch, d.d. 25-06-2004, zaaknr. 20.000070.04 LJN: AQ4440.

³⁵ Zie strafzaak met het parketnr. 993008-03. Vonnis rechtbank Breda 9 april 2004.

De voorgespiegelde rendementen zijn te mooi om waar te zijn. Wanneer de voorgespiegelde 'return on investment' (rendement) sterk afwijkt van de marktrente, dan kan dit een aanwijzing zijn van een Ponzi-zwendel.³⁶

In veel lopende strafzaken is bijna standaardmatig sprake van 2 % rendement per maand. Op jaarbasis is dat 24 %. Dit percentage kwam ook naar voren in een recente bestuursrechtelijke uitspraak van de rechtbank Rotterdam tussen Stichting Kingdom Financial Services en de Nederlandsche Bank.³⁷

In een strafzaak die in 2004 diende voor de rechtbank Utrecht was sprake van een gegarandeerd rendement van 15 %.³⁸

In een Alkmaarse strafzaak was sprake van een streefrendement van 20 % op jaarbasis en van een streefrendement van 62 % op jaarbasis na 7 jaar.³⁹ In een recente Zutphense strafzaak was sprake van een gigantisch voorgespiegeld rendement, tot wel 100% in 6 weken.⁴⁰

Louter het afsluiten van leenovereenkomsten tegen een rentepercentage van 2% of 1% per maand en daarmee rendementen voorspiegelen die uitzonderlijk hoog zijn, leverde volgens de rechtbank Utrecht nog geen oplichting op. In dit verband overwoog de Rb.:

"Het heeft de rechtbank verbaasd, dat verdachte in gemoede meende de dergelijke verplichtingen na te kunnen komen. De rechtbank heeft echter onvoldoende aanknopingspunten gevonden om te kunnen oordelen dat verdachte van het begin af aan de bedoeling heeft gehad, door het voorspiegelen van deze hoge rendementen, de geldleners te bewegen tot het aangaan van de leningen en daarmee tot de afgifte van het geld."⁴¹

Hoewel de verdachte in dit Utrechtse voorbeeld werd vrijgesproken van oplichting, werd hij wel veroordeeld terzake van verduistering. Naar het oordeel van de rechtbank leverde de bestedingen van de verdachte (o.a. afbetaling van schulden, levensonderhoud, rentebetalingen aan andere geldleners en betaling van bedrijfskosten) verduistering op, "nu de verdachte zich zodoende in de onmogelijkheid heeft gebracht om de aan hem geleende gelden te kunnen teruggeven."

4.6 Gepoolde bedragen

Teneinde de voorgespiegelde hoge winsten te kunnen verklaren, wordt in veel gevallen gewerkt met voorgespiegelde 'gepoolde' bedragen. De ingelegde gelden worden zagezegd op een tussenrekening geplaatst, totdat een poolbedrag is bereikt van bijvoorbeeld US \$

³⁶ Van Rossem zou in 1990, toen hij al in de financiële problemen zat, een jaarlijkse interest van 120 % hebben beloofd. In gepubliceerde documenten is sprake van minimaal 24 %. In de U.S. Securities and Exchange Commission, litigation release, no. 18619/march 11, 2004, is sprake van een gegarandeerd rendement van 12 % in 60 dagen. In andere gepubliceerde bronnen op internet is sprake van een "annual rate of return" van 120 % in 1999 in de "Tri-West Investment" zaak, 600 % in 1997 in het "Southwood Program" en zelfs 1300 % in 1997 in het tradingprogramma van "TAC International Ltd."

In een Nederlandse strafzaak met het parketnr. 11/993015-04 was sprake van jaarlijkse rendementen van 120 % en 150 %. In de strafzaak parketnr. 05-090492-02 was op jaarbasis sprake van een rendement van 70 %, aldus de Duitse hoofdverdachte. In een andere recente Nederlandse strafzaak werd in een brochure een rente van 5 % op maandbasis (effectief meer dan 60 % op jaarbasis) in het vooruitzicht gesteld (parketnr. FP 993008-03).

In de Engelse SFO zaak tegen Michael Summers was eveneens sprake van een rendement van 60 %.

Vindplaats press releases 28 april 2006 op www.sfo.gov.uk/news.

³⁷ Uitspraak Rb Rotterdam, bestuursr. zaken reg.nr. BC 05/1730 datum uitspr. 16-01-2006, LJNnr. AU9779.

³⁸ Bron: Nederlandse strafzaak parketnr. 16/022562-00.

³⁹ Rb Alkmaar, parketnrs. 03-904073-04 en 03-904074-04, datum uitspraak 3 maart 2005.

⁴⁰ Vindplaats vonnis Nederlandse strafzaak, Rb. Zutphen, datum uitspraak 9 nov. 2005, parketnr. 06-086003-02, LJN: AU5885.

⁴¹ Vindplaats vonnis Nederlandse strafzaak, Rb. Utrecht, datum uitspraak 14 nov. 2006, parketnr. 16/994016-06, LJN: AZ2306.

1.000.000,-- of US \$ 10.000.000,-- waarna het poolbedrag pas daadwerkelijk zal worden belegd.⁴²

Zo werd in dit verband door een aangever verklaard dat hem door een van de organisatoren was verteld, *“dat het hier niet ging om een piramidespel, maar dat het een betalingssysteem betrof, waarbij de inleggelden in één pot zouden worden gestort om vervolgens te worden belegd in grote fondsen met hoge rendementen.”*⁴³

4.7 Omzetten van risicoloos vreemd vermogen in risicodragend eigen vermogen

Wanneer beleggers eenmaal zijn binnengehaald met de garantie dat alleen risicoloos wordt belegd in schuldbrieven of obligaties, worden ze na verloop van tijd door een enthousiaste medewerker van de zwendelaar op professionele wijze 'lekker gemaakt' om de reeds gedane investeringen in obligaties om te zetten in aandelen van een bedrijfje dat nog hogere rendementen zal gaan genereren. Hapt de lichtgelovige en niets vermoedende investeerder toe dan wordt alles opnieuw contractueel vastgelegd en verhuist te verplichting om de inlegsom plus de rendementen uit te betalen mee.

Met andere woorden aangetrokken risicoloos vreemd vermogen wordt contractueel geherkwalificeerd als risicodragend eigen vermogen. Bovendien is de investeerder er niet van op de hoogte dat hij heeft ingestemd met een belegging in een door de professionele zwendelaar gecontroleerde onderneming, die de zwendelaar op elk moment kan laten ontploffen. *In het accountancyjargon wordt dit een **debt for equity** transactie genoemd.*

Volgens de FBI-agent, Paul E. Jacobs, die als deskundige optrad in High Yield beleggings-fraude-onderzoeken, vormt het transformeren van overheidsprogramma's met een laag beleggingsrisico, in commerciële beleggingscontracten een vast patroon in fraude-onderzoeken en wordt dit 'changing the pitch' genoemd. In 2003 verwoordde hij dit als volgt: *“Often during the course of events, the investor is told that he will not be going into a Federal program after all because of the complexity involved, but instead will be going into a commercial transaction which is virtually identical with the same rates of return and guarantees, but which is simpler or quicker to become involved in. This is one of the standard practices of changing the “pitch” as the scheme progresses to gradually gain control of the investor's funds.”*⁴⁴

Gaat het niet-beursgenoteerde commerciële bedrijf waarin is geïnvesteerd na verloop van tijd failliet, dan blijft de belegger in beginsel als kleine aandeelhouder (mede-eigenaar) van dat bedrijf met lege handen achter. De aandelen zijn immers waardeloos geworden. Indien niet beseft wordt dat er fraude is gepleegd, lachen de zwendelaars natuurlijk in hun vuistje. De gedupeerde aandeelhouders kunnen de bestuurders van de gefailleerde BV hooguit wanprestatie aanwrijven. Deze jarenlange procedure is echter alleen zinvol als de bestuurders bekend zijn en het geen katvangers betreffen.

4.8 Er is sprake van het ingedekt zijn tegen wanprestatie en overmacht

Nog afgezien van het feit dat de professionele zwendelaar zich contractueel heeft ingedekt tegen claims uit hoofde van wanprestatie en overmacht, zal hij zich ook proberen strafrechtelijk in te dekken.

⁴² Van het 'poolen' van ingelegde gelden was o.a. sprake in de strafzaak met parketnr. 02-030171-02 en in de Amerikaanse zaak "Concord Capital Enterprise" SEC Civil Action No. SA CV 00-1131 AHS. Ook in een Engelse Serious Fraud Office case uit juni 2003 contra Clark wordt gesproken over een "pooled scheme whereby the collective sum would be large enough to "leverage" a short term trading programme on financial markets that would reap quick and substantial profits". (vindplaats www.sfo.gov.uk/news/prout/pr). (Laatst geraadpleegde datum 06/06/2004).

⁴³ Citaat uit het requisitoir van de officier van justitie in de strafzaak met het parketnr. 06/065015-03.

⁴⁴ www.alabamaagainstfraud.com/phpBB/viewtopic.php?t=502. (Geraadpleegde datum 18-04-2006).

Zo zal de geroutineerde zwendelaar via stromannen en een web van bedrijfjes, al dan niet onder overlegging van 'indrukwekkende'-contracten en documenten doen voorkomen dat een gedeelte van het geld daadwerkelijk is belegd in (buitenlandse) (veelal in High-Yield) beleggingen, waardoor de organisator, mocht het tot rechtszaken komen, zich er altijd op zou kunnen beroepen dat de belegde gelden verloren zijn gegaan bij mislukte beleggingen. In werkelijkheid hebben de zwendelaars direct of indirect controle over deze jonge 'start-up companies' en zijn zij dus in staat om die bedrijfjes en de public-relations van die bedrijven te manipuleren.

Voorts kan de zwendelaar inroepen dat de slechte beleggingsprestaties te wijten zijn geweest aan rampen of incidenten die een sterke negatieve invloed hebben gehad op de koersen van de waardepapieren.⁴⁵ Rechters kunnen gevoelig zijn voor dit argument, mits maar aangetoond kan worden dat er daadwerkelijk werd belegd.⁴⁶

4.9 Er is sprake van een 'een geheimhoudingsclausule'

In een aantal onderzochte contracten die gesloten werden, was sprake van een 'non-disclosure-clausule'. Op basis van deze clausule is het de inlegger verboden contact op te nemen met overheidsautoriteiten onder dreiging van financiële consequenties.

Ook kunnen in contracten geheimhoudingsclausules voorkomen die het de inlegger verbieden zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de wederpartij vertrouwelijke informatie aan derden bekend te maken of op enige andere wijze te onthullen.

Er wordt in dit verband door de zwendelaars geschermd met de bewering dat het een geheim 'traders'-programma betreft waar slechts een select groepje binnen de financiële wereld aan kan deelnemen. Discretie is dus op zijn plaats.⁴⁷

De geïnteresseerde investeerder wordt voorts verteld, dat wanneer het unieke programma bekend zou worden bij het grote publiek, dat dit dan een crash zou kunnen betekenen van het wereldwijde economische systeem, omdat dan niemand nog zou willen deelnemen in de reguliere beleggingen.⁴⁸

Bovendien is het standaardpraktijk dat in Amerikaanse 'Ponzi-schemes' aan de potentiële investeerders wordt meegedeeld dat de geheime tradingprogramma's zijn goedgekeurd door de Federal Reserve Bank, the Treasury Department, The International Monetary Fund, de International Chamber of Commerce (ICC) of een andere gerenomeerde instelling betrokken bij het internationaal monetair beleid.⁴⁹

⁴⁵ Hierbij kan gedacht worden aan de aanslagen op 11 september 2001 en aan het uiteenspatten van de hightech-zeepbel. Diverse fraudeurs hebben deze omstandigheden in recente strafzaken ingeroepen als verweer. In strafzaken van eerdere datum wordt de ingezakte economie van Japan als oorzaak van het slechte presteren ingeroepen.

⁴⁶ Zo achtte rechtbank Breda (parketnr. 02/030171-02) oplichting niet bewezen. De omstandigheid dat de verdachte bij het beheer van het vermogen van de broers (twee gepensioneerde boeren FR) niet geheel volgens de overeenkomst met de broers zou hebben gehandeld, maakt nog niet dat hij strafbare handelingen heeft verricht, aldus de rechtbank.

⁴⁷ Zo ook in de Engelse SFO zaak tegen Michael Summers. Vindplaats press releases 28 april 2006 op www.sfo.gov.uk/news.

⁴⁸ Zo ook de verklaring van FBI agent, Paul A. Jacobs uit 2003, die optrad als deskundige in een Amerikaanse High Yield strafzaak. www.alabamaagainstfraud.com/phpBB/viewtopic.php?t=502. (laatst geraadpleegde datum 18-04-2006). Zie ook de Duitstalige desinformatiehandleiding over Short Term Investments bedoeld om potentiële investeerders te informeren over de enorme winsten die beweerdelijk gerealiseerd zouden kunnen worden met de handel in financiële producten. Tevens wordt uitvoerig ingegaan op het waarom van het ontkennen van het bestaan van dergelijke programma's door gerenomeerde banken. De handleiding zou beweerdelijk afkomstig zijn van Arbeitskreis Finanzinformation Vzw, België. Met dank aan dhr. N. Paape voor het verstrekken van de handleiding aan de auteur.

⁴⁹ Zo ook de verklaring van FBI agent, Paul A. Jacobs uit 2003, die optrad als deskundige in een Amerikaanse high yield strafzaak. Vindplaats www.sfpn.nl (laatst geraadpleegde datum okt. 2005).

De Australische Securities & Investments Commission (ASIC) waarschuwt in dit verband zonder omwegen op haar website "*You should also be suspicious if you are told to keep the investment opportunity confidential*".⁵⁰

4.10 Gelden mogen niet afkomstig zijn uit criminaliteit

In het contract wordt veelal vastgelegd dat de ingelegde gelden niet van een misdrijf afkomstig mogen zijn. In Engelstalige contracten wordt in dit verband gesproken van: "*good, clean, clear funds of non-criminal origin*." Tegenwoordig vindt men in contracten ook terug de aanvulling "*non-terroristic origin*".

Het opnemen in het contract van deze bepaling heeft eveneens tot doel vertrouwen te wekken bij de potentiële belegger. En moet de indruk bevestigen dat de belegger te maken heeft met een integer bedrijf of handelaar.

4.11 Gelden en bedrijfsvoering worden overgemaakt naar het buitenland

Voorzover de zwendelaar niet opereert vanuit het buitenland, zal in veel gevallen op enig moment het (bij)kantoor van de zwendelaar in het land waar de beleggers zijn geworven worden gesloten en zal worden uitgeweken naar het buitenland. Meestal wordt keurig aan de belegger doorgegeven dat er een reorganisatie heeft plaatsgevonden en dat men voor informatie terecht kan op het nieuwe buitenlandse adres. Zo viel in een Nederlandse aangifte van oprichting te lezen dat de beleggers per brief er van op de hoogte werden gebracht, dat de organisatie hard was gegroeid en dat het kantoor in Nederland werd gesloten, waarbij voor informatie werd verwezen naar het Europees verkoopkantoor in Maaseik (België).⁵¹

Ook het fiscaal gunstige klimaat en het bankgeheim worden op voorhand als redenen aangehaald om het beleggingsvehikel te vestigen in het buitenland en de Nederlandse vestiging af te bouwen.

De werkelijke redenen om het beleggingsvehikel over te brengen naar het buitenland zijn gelegen in het gegeven dat in het nieuwe juridische vestigingsgebied de vestigings- en verantwoordings-eisen minder strikt zijn en zij verwachten op deze wijze uit handen te kunnen blijven van de Nederlandse justitie.

4.12 Slechts berekenen van commissie over de gerealiseerde winst.

In een Nederlandse strafzaak⁵² deed de zwendelaar zich voor als 'intermediair' en 'facilitator' en zou hij de inlegger contractueel 'slechts' 15 % van de gerealiseerde winst als commissie aanrekenen. Dus zouden er alleen commissiegelden worden aangerekend, wanneer er winst zou worden gemaakt. In werkelijkheid liet de intermediair, - zo bleek achteraf - op kosten van de beleggers, zichzelf een maandelijks provisie uit betalen van \$ 25.000,--, waardoor de ingelegde gelden verdampen.

Overigens krijgen in alle bestudeerde zaken, waarin sprake is van assurantietussenpersonen (met een eigen klantenbestand) of hypotheekadviseurs, dat die intermediairs riante commissielonen en/of aanbrenghpremies ontvangen. Zo bedong een hypotheekadviseur, zo bleek uit een strafzaak tegen de zwendelaar, eenmalig 10 % van de inleg van de door hem aangebrachte klanten. In een korte tijdspanne verdiende deze tussenpersoon, die uiteraard zelf aangemerkt kan worden als verdachte, meer dan € 50.000,--.

⁵⁰ www.asic.gov.au/fido/fido (laatst geraadpleegd 22-05-2006).

⁵¹ Proces-verbaal van aangifte 8 november 2004, mutatiennr. PL1960/04-217488.

⁵² Parketnr. 11/993015-04.

In de recente Eco-Brasil strafzaak merkte de rechtbank in dit verband op dat de aan tussenpersonen uitbetaalde kostenvergoedingen zelfs hoger waren dan de aan de beleggers in rekeninggebrachte beheerkosten.⁵³

4.13 Het niet beschikken over de (juiste) vergunningen

Voor - kortweg gezegd - het bedrijfsmatig aantrekken van gelden en het een tijdlang beheren van gelden van derden is een vergunning nodig. Ponzi-zwendelaars beschikken niet over een dergelijke door de overheid afgegeven vergunning. Ze opereren dus zonder vergunning; zijn derhalve niet gekend bij toezichthoudende instanties en staan derhalve ook niet onder preventief 'toezicht' van de toezichthouders. De relevante toezichthouder in de USA is de SEC en in Nederland zijn dat de AFM en de DNB.

4.14 Het niet (langer) uitbetalen van de rendementen

De truc is om de investeerder zo ver te krijgen dat hij ermee akkoord gaat dat de rente niet periodiek wordt uitbetaald, maar zogenaamd op de rekening van de cliënt wordt bijgeschreven. Aan beleggers worden vervolgens geen rendementen in cash meer uitgekeerd, maar worden wel periodiek fictieve rendementsoverzichten getoond c.q. toegezonden.⁵⁴

Een kenmerk van elke fraude is in elk geval dat beloofde uit te keren rendementen na verloop van tijd niet (meer) worden uitbetaald.

Een plausibele verklaring voor het niet langer kunnen uitbetalen van de rendementen is drieërlei:

- de zwendelaar geeft in korte tijd te veel geld uit;
- de poel van potentiële investeerders droogt op;
- de zwendelaar is er met het ingelegde kapitaal vandoor.

4.15 Het zich verschuilen achter talloze uitvluchten om maar niet te moeten uitbetalen, c.q. niet te behoeven 'presteren'.

Na verloop van tijd excuseert de organisator van de belegging zich bij de inleggers voor het niet uitbetalen van winsten.

De zwendelaar legt daarbij altijd de schuld bij derden of bij onverwachte gebeurtenissen. Zo werd aangevoerd dat er softwareproblemen waren,⁵⁵ dat traders niet voldoende winstmarges konden 'presteren',⁵⁶ bij de 11 september '01 tragedie, bij (restrictieve) maatregelen van de overheid⁵⁷ (bijvoorbeeld anti-witwas-wetgevingsmaatregelen), dan wel bij journalisten, die een smeug verhaal hebben geroken en de markt kapot hebben gemaakt.⁵⁸

⁵³ LJN: AZ0259, vonnis Rb. Zutphen, d.d. 18-10-2006, parketnr. 06/920005-04.

⁵⁴ In het vonnis van de Rb Zutphen, parketnr. 06/086003-02, vonnisdatum 09-11-2005 werden de rendements-overzichten door de rechtbank gekwalificeerd als 'fictief'.

⁵⁵ Softwareproblemen speelde beweerdelijk een rol in de beleggingsfraudezaak Euro Consultancy.

Vindplaats artikel "Zwendel met belegd geld overwaarde" in De Telegraaf, d.d. 09-03-2006.

⁵⁶ Dit was bijvoorbeeld het geval in de SFO-case contra J.W. Clark. "Investors (...) were fobbed of with excuses that parties on the other side of the deal were not performing adequately." ???

⁵⁷ Zo verklaarden de verdachte tussenpersonen in een Arnhemse strafzaak, parketnummers o.a. 090113-03, 002027-04, 002028-04 en 002034-04, dat zij aan de klanten/inleggers moesten vertellen dat de vertraging in de uitbetaling van cash geld te wijten was aan de problemen die ontstaan waren bij de invoering van de euro.

Zo viel in een Nederlands civiel vonnis een citaat uit een brief afkomstig van de organisatie van de zwendelaars gericht aan beleggers te lezen:
“(…) Wij bevestigen u hierbij dat uw investering in Plentium van € 100.000,-- en de investering van de fam. W. voor € 50.000,-- zijn ontvangen op de Plentium Escrow account bij de Bank of America. De reden voor het niet terugsturen van een getekend contract is u bekend. Ondanks dit betreuren wij deze gang van zaken maar zijn helaas gebonden aan de opgelegde regels van De Nederlandse bank en Stichting Toezicht Effectenverkeer. Zodra dit probleem is opgelost zullen wij u een nieuw contract doen toekomen. Uiteraard worden de aan u toekomende rendementen uitgekeerd vanaf de maand van storting. De eerste rendementen worden eind oktober 2001 aan u over-gemaakt (…)”.

In werkelijkheid werden de hier gedane toezeggingen tot betaling en tot het overmaken van de rendementen telkens niet waargemaakt.⁵⁹

De excuses variëren na verloop van tijd, maar gaan altijd gepaard met de belofte om wel te betalen, gevolgd door een nieuw excuus en een non-betaling. Veel gebruikte excuses betreffen het geblokkeerd zijn van de gelden in het buitenland en het tijdelijk niet kunnen vrijmaken van cashgeld.

Zo verklaarde de van megafraude verdachte Hilversemse zakenman René Van den B. in juli 2005 nog dat hij op 15 september 2005 iedereen zou terugbetalen. Dan zou immers geld vrij komen uit een belegging in Tsjechië.⁶⁰

Wanneer inleggers ongerust worden over hun belegging, zal de zwendelaar partiële betalingen doen aan hen die op hem het meest bedreigend overkomen,⁶¹ waaronder de bedreiging van het inschakelen van de terzake bevoegde autoriteiten.

Louter de dreiging met een civiele aanklacht heeft in veel gevallen geen effect op de organisator, omdat hem dit alleen maar meer tijd geeft om zijn zaakjes te regelen (een partiële betaling te doen) of met de noorderzon te vertrekken.

4.16 Het niet (langer) terugbetalen van de ingelegde geldbedragen

Wanneer de inlegsommen door investeerders worden teruggeëist, zullen er meer excuses van de zijde van de zwendelaar volgen, gevolgd door niet-terugbetaling van de ingelegde sommen, eventueel vermeerderd met niet-uitgekeerde gespaarde rendementen.⁶²

4.17 Omzetten van risicoloos vreemd vermogen in risicodragend eigen vermogen

Wanneer beleggers eenmaal zijn binnengehaald met de garantie dat alleen risicoloos wordt belegd in schuldbrieven of obligaties, worden ze na verloop van tijd door een enthousiaste medewerker van de zwendelaar op professionele wijze 'lekker gemaakt' om de reeds gedane investeringen in obligaties om te zetten in aandelen van een bedrijfje dat nog hogere rendementen zal gaan genereren. Hapt de lichtgelovige en/of hebzuchtige investeerder toe dan wordt alles opnieuw contractueel vastgelegd en verhuist te verplichting om de inlegsom plus de rendementen uit te betalen mee.

Zo werd in de Australische 'Paratoo and Lameeka investment scheme' door de verdachte Steve La Rosa de schuld gelegd bij de Australische toezichthouder ASC (de voorloper van de ASIC). Vindplaats website www.asci.gov.au/fido.

In de press release van de Engelse SFO zaak tegen Michael Summers werd de 'blame' van de vertraging gelegd bij de banken, de autoriteiten die tegoeden hadden bevroren en bij de repercussies van 9/11. www.sfo.gov.uk/news

58 In de strafzaak met het parketnr. 997211-03 merkte de verdachte in zijn verklaring op, dat hij door Peter R. de Vries en consorten werd 'gepiepeld' en 'tegengewerkt', waardoor het piramidesysteem stakte, omdat geen gelden meer ingelegd werden.

59 Vonnis handelskamer rechtbank Zwolle, d.d. 9 juli 2003 zaaknr. 77639 HA ZA 02-697.

60 "Tweespalt onder gedupeerden 'tennisbaas'." Volkskrant, publicatiedatum 22-07-2005.

61 Dit was bijvoorbeeld het geval in de SFO-case contra J.W. Clark.

62 "The 12 most common excuses used by swindlers for not returning your money." Vindplaats: www.fraudaid.com/swindler_excuses.htm (laatst geraadpleegde datum 13-06-2006).

Dit transformatieproces is in de Amerikaanse fraude-onderzoeken standaardpraktijk gebleken en wordt aldaar 'changing the pitch' genoemd.⁶³

Aangetrokken risicoloos vreemd vermogen wordt contractueel geherkwalificeerd als risicodragend eigen vermogen. De schuldeiser is aandeelhouder geworden. In het accountancyjargon wordt dit een *debt for equity* transactie genoemd.

Het beleggen in aandelen houdt grotere risico's in. In het daaropvolgende traject zal de zwendelaar op enig moment richting de beleggers het doen voorkomen alsof de belegging helaas verloren is gegaan, terwijl in werkelijkheid het ingelegde geld gewoon verduisterd is.

Zoals gezegd wanneer de belegger; de geldverstrekker deze modus operandus niet doorziet, of zijn verlies op de koop toe neemt, kan de malafide beleggingsorganisatie gewoon doordraaien.

Met name in telemarketingfraudes, fraudes waarbij financiële beleggingsproducten worden aangeboden via websites en via 'coldcalling', wordt door de malafide beleggingsorganisatie na verloop van tijd, aan de belegger, na een ingewikkeld, maar enthousiast gebracht verhaal over fusies, overnames en nieuwe kansen om veel geld te verdienen, het voorstel gedaan om het bestaande beleggingscontract te wijzigen in een pakket aandelen van een bedrijf dat onder controle staat van de zwendelorganisatie. Dit bedrijf betaalt op zijn beurt geen cash uit, maar betaalt uit in nieuwe aandelen en opties. Met andere woorden 'debt for equity'.

Wanneer de verraste belegger toehapt, accepteert hij dat hij niet alleen het aanvankelijk beloofde rendement, maar ook de hoofdsom, in aandelen uitbetaald zal krijgen van veelal een gehypte 'startup company'.

Vervolgens wordt na enige tijd de kunstmatige opgevoerde koers van het bedrijf losgelaten en keldert het aandeel naar een fractie van de aankoopkoers.

Ook in dit laatste voorbeeld ziet de belegger zijn geïnvesteerd vermogen verloren gaan en blijft hij zitten met waardeloze aandelen in een bedrijf dat geen, althans niet langer, bedrijfsactiviteiten ontplooid.

4.18 Het ontbreken van een financiële administratie en projectinformatie

In een aantal onderzochte strafzaken is sprake van het ontbreken van een boekhouding; het ontbreken van financiële verantwoording van de investeringen en van het ontbreken van specifieke projectinformatie omtrent de (voorgespiegelde) beleggingen. Zo leidde rechtbank Breda onder meer uit het ontbreken van facturen, offertes, kasopbrengsten en aangiftes omzetbelasting af, dat er van trading kennelijk geen sprake was geweest, terwijl verdachte als directeur van een BV wel gehouden was tot het voeren van een behoorlijke bedrijfsvoering.⁶⁴

Ook in de strafzaak Koch, zo bleek uit het arrest van het hof, was er geen sprake van een serieuze boekhouding. Het hof overwoog terzake:

*"Alleen al hieruit zou kunnen worden afgeleid dat van ernstig te nemen beleggingsvoornemens geen sprake was. Het hof heeft bovendien geen enkele betrouwbare indicatie gevonden dat méér dan een fractie van het aangetrokken geld daadwerkelijk is belegd."*⁶⁵

In tegenstelling tot de klassieke Ponzi-zwendels, waar face to face contacten vertrouwen wekken, en waar achteraf slechts een gebrekkige administratie voorhanden blijkt te zijn, is de

⁶³ www.alabamaagainstfraud.com/phpBB/viewtopic.php?t=502. (Geraadpleegde datum 18-04-2006).

⁶⁴ Zie bijv. het vonnis van de rechtbank Breda, d.d. 9 april 2004, parketnr. 993008-03 en 990009-03.

⁶⁵ Arrest hof Den Bosch, uitspraak d.d. 25-06-2004, zaaknr. 20.000070.04, LJN:AQ4440. (Zie ook Arrest Hoge Raad, uitspraak 18-04-2006, zaaknr. 00449/05 E. LJN: AU8098. Dit betrof een zaak tegen een medeverdachte van verdachte Koch).

(gedeeltelijk) geautomatiseerde administratie van een in werking zijnde boiler room tot in de details geadministreerd.

4.19 Verwevenheid en zeggenschap van de zwendelaar over meerdere binnen- en buitenlandse rechtspersonen

In meerdere onderzoeken naar Ponzi-zwendel kwam naar voren dat de zwendelaars een zodanige zeggenschap en controle hadden over de in de zwendel gebruikte rechtspersonen, dat er geschoven kon worden met gelden, kapitalen, certificaten en beleggingsproducten.

De zwendelaar heeft dus zeggenschap over meerdere binnen- en buitenlandse rechtspersonen, zonder dat de inlegger van die verwevenheid op de hoogte is.

In de Nederlandse strafzaak, bekend als de zaak 'Koch', werd het een van de hoofd verdachten o.a. kwalijk genomen dat hij de inleggers niet op de hoogte had gesteld van het bestaan van die verwevenheid.⁶⁶

4.20 Het spreiden van de fraudeconstructie over meerdere (rechts)personen

In een aantal bestudeerde strafzaken, is er sprake van de spreiding van de fraudeconstructie over meerdere rechts- en natuurlijke personen, zodat diverse "spelers" in het veld zich er op zouden kunnen beroepen, dat ze niet wisten wat er elders in de "organisatie" aan de hand was.

Dit is het geval voor bijna alle door de auteur onderzochte complexe fraudegevallen.

In een aantal zaken verweet de rechter dan ook de verdachte dat hij nauw betrokken was geweest bij de aanschaf en "optuiging" van de "kerstboom". Waarbij in de zaak tegen een medeverdachte van K.⁶⁷ werd gerefereerd aan "een ondoorzichtige structuur van buitenlandse rechtspersonen".

Voorts beriep de verdachten in de zaak K. zich erop dat ze niet verantwoordelijk gehouden konden worden, voor wat elders in de "fraude"keten gebeurde. Ze zouden immers slechts contacten onderhouden c.q. contracteren met de wederpartij en niet met de achterliggende partijen.

Dit was o.a. het geval in de strafzaak tegen Peter P. B die diende voor Rb. Dordrecht in december 2006. Verdachte had als bestuurder en aandeelhouder van de vennootschap DHBIB een Asset Management Agreement (hierna: AMA) gesloten met Stichting D.I. vertegenwoordigt [door betrokkene 1]. Deze AMA bood wegens haar onbepaaldheid ruimte voor het uitvoeren van het 'Programma 135', een investeringsprogramma, (ook wel 'treasury-programma genoemd), waarmee investeerders grote opbrengsten in het vooruitzicht werden gesteld. De AMA bood verdachte volledige beschikkingsmacht over de ingelegde gelden met als enige verplichting de gelden aan het einde van de looptijd (een overeenkomst met een looptijd van 1 jaar en 45 dagen) terug te betalen. Tegelijkertijd had verdachte echter aan meerdere investeerders aan het programma 135 voorgehouden dat hun ingelegde gelden op een geblokkeerde rekening terecht zouden komen. Dat was voor deze investeerders een reden voor deelname aan 'Programma 135'.

⁶⁶ Vonnis rechtbank Roermond, uitspraak d.d. 30 juli 2003. Parketnr. 04/610108-99.

⁶⁷ Arrest hof Den Bosch: datum uitspraak: 25 juni 2004. Parketnr. 20.000070.04. LJN: AQ4440.

Volgens het verweer van de raadsman had verdachte alleen ten opzichte van de partij [betrokkene 1] verplichtingen uit hoofde van de zogenaamde AMA, binnen welk kader hij vrij was over de gelden te beschikken.

Ook beroepen spilfiguren in beleggingsfraudezaken zich erop dat ze louter 'faciliterende' werkzaamheden hebben verricht⁶⁸ en niet op de hoogte waren van het niet voorhanden zijn van de nodige vergunningen en van bestaan van dubieuze contracten elders in de (fraude)keten.

Bijna alle beleidsbepalers in beleggingsfraudezaken betwisten dan ook dat zij persoonlijk onrechtmatig hebben gehandeld. Zo werd in een civiele zaak door K. en B. verklaard dat er door hen niet persoonlijk in strijd met de wet en de zorgvuldigheid jegens W. c.s. was gehandeld, maar dat ze uitsluitend hadden gehandeld voor en namens de rechtspersonen FDS en Plentium. FDS zou daarbij slechts als bemiddelaar hebben geopereerd, terwijl de contracten van de inleggers waren gesloten met Plentium. Niet zij, maar J. en F. waren de sleutelfiguren van Plentium. Indien er, voorzover er in strijd met de wetgeving (WTK en WTE) zou zijn gehandeld, hetgeen zij betwisten, dan valt dat FDS respectievelijk Plentium te verwijten, maar niet K. en B. in privé.⁶⁹

Ook in de zaak K. werd een dergelijk verweer gevoerd.⁷⁰ In het arrest werd door het hof Den Bosch in de zaak K. uitdrukkelijk overwogen, dat de bewijsmiddelen in onderlinge samenhang dienden te worden beschouwd.

Ten aanzien van het onder 1 (art 140 Sr) bewezen verklaarde, overwoog het hof het volgende:

“Uit de bewijsmiddelen leidt het hof af dat gedurende de in de bewezenverklaarde periode en binnen het daar genoemde gebied een in georganiseerd verband opererende groep van natuurlijke en rechtspersonen bedrijfsmatig op termijn opvorderbare gelden van het publiek heeft aangetrokken en ter beschikking gekregen en ter beschikking gehad.

Ofschoon de contacten met het publiek voornamelijk blijken te zijn onderhouden door en (via tussenpersonen/bemiddelaars) namens één persoon, [medeverdachte 1] en slechts in beperkte mate door anderen, is naar het oordeel van het hof voldoende komen vast te staan dat met voornoemde activiteit samenhangende werkzaamheden werden verdeeld over een grotere groep van natuurlijke en rechtspersonen, waartoe, naast voornoemde [medeverdachte 1], in elk geval de navolgende (rechts)personen hebben gehoord: verdachte, [medeverdachte 2], [medeverdachte 3], [rechtspersoon 1] Limited, [rechtspersoon 2] Ltd., [rechtspersoon 3] S.A., [rechtspersoon 4] S.A. en de niet bij name in de tenlastelegging vermelde, rechtspersonen [rechtspersoon 6] N.V., voortgezet als rechtspersoon 7] N.V. en rechtspersoon 8]. Geen van de genoemde (rechts)personen beschikte terzake over de daartoe vereiste vrijstelling of ontheffing.”

(Arrest hof Den Bosch: datum uitspraak: 25 juni 2004. Parketnr. 20.000070.04. LJN: AQ4440).

Ook in de beleggingsfraudezaak Eco Brasil is sprake van misbruik van rechtspersonen door te schuiven met geld en aandelen.

Zo waren volgens het Financieele Dagblad⁷¹ de twee hoofdverdachten Peter Jan Q. en Piet K. eigenaar van een aantal bedrijven die in de jaren 1999 tot 2004 via een callcenter mensen in binnen- en buitenland benaderden voor beleggingen in Bulgaarse luxe vakantieressorts en teakprojecten in Brazilië. De betreffende bedrijven, Eco-Brasil, Van Huysduynen Vastgoed, Hoqywin Vastgoed en Capital Ground en Building Investments zijn inmiddels failliet.

Door en namens verdachte A. werd tijdens de behandeling van de strafzaak aangevoerd dat verdachte door het verkopen van zijn aandelen met ingang van 1 juni 2001 niet meer

⁶⁸ Vonnis handelskamer rechtbank Zwolle, d.d. 9 juli 2003 zaaknr. 77639 HA ZA 02-697

⁶⁹ Vonnis handelskamer rechtbank Zwolle, d.d. 9 juli 2003 zaaknr. 77639 HA ZA 02-697.

⁷⁰ (Arrest hof Den Bosch: datum uitspraak: 25 juni 2004. Parketnr. 20.000070.04. LJN: AQ4440).

⁷¹ “Miljoenen weg van exotische beleggingen” door Gerben van der Mare. FD 3-10-2006.

betrokken is geweest bij Eco Brasil BV en Hoquwin Vastgoed BV en dat hij daarom niet verantwoordelijk gehouden kan worden voor eventuele strafbare feiten die ná 1 juni 2001 door deze rechtspersonen zijn gepleegd.

De rechtbank heeft door dit verweer heen geprikt, met de navolgende onderbouwing: *“Hoewel de verdachte ter terechtzitting heeft gesteld dat hij vanaf 1 juni 2001 niet meer bij de vennootschappen betrokken was, blijkt uit de bewijsmiddelen dat verdachte als eigenaar van Hoquwin Beheer BV tot ten minste 16 december 2001, de datum waarop hij de aandelen heeft overgedragen, grootaandeelhouder van die BV is gebleven. Verder is er gebleken dat er in de periode ná 1 juni 2001 via de rekening-courantverhouding gelden van Van Huysduynen BV zijn overgeboekt naar andere aan Eco Brasil gelieerde vennootschappen.”*⁷²

Ook in een recente Amerikaanse strafzaak was sprake van het zich verschuilen achter een serie van 'shell companies'.⁷³

4.21 Het geld zit geblokkeerd in het buitenland

De bewering van de zwendelaar dat het geld door een buitenlandse overheid in beslag zou zijn genomen, althans zou zijn geblokkeerd, en dat daardoor de uitbetalingen tijdelijk gestaakt dienden te worden, werd meerdere malen tegenover beleggers aangevoerd als reden om niet uit te betalen.⁷⁴

Illustratief is in dit verband de navolgende summiere mededeling op de vermoedelijk 'foute' website www.esxfund.com :

“Due to a blocked account we regret that we have to announce that all payments and/or statements will be postponed until further notice.

We trust that we can solve the liquidity problems we are facing and continue our business in the future.” (geraadpleegde datum 30 mei 2006. De website is inmiddels uit de lucht gehaald.)

Het opwerpen van een dergelijk verweer waar de Ponzi-organisator zich achter probeert te verschuilen, is eveneens vaste tactiek en duikt als argument om niet te kunnen uitbetalen systematisch op in diverse binnen- en buitenlandse strafzaken.

4.22 Het in rekening brengen van (onnodige) kosten

In een recent rapport van de AFM, getiteld: “Zicht op beleggingsinstellingen”,⁷⁵ wordt een vergelijking van aan beleggers in rekening gebrachte kosten, met de kosten die in het prospectus staan vermeld, gemaakt. Kosten die beleggingsinstellingen, die onder toezicht staan van de AFM, in rekening brengen, hebben een aanzienlijke invloed op het uiteindelijke rendement dat de belegger behaalt. De kosten die de belegger in rekening worden gebracht, kunnen worden onderverdeeld in eenmalige en doorlopende kosten. De eenmalige kosten zijn de kosten die een belegger bij toetreding of uittreding betaalt. Deze kosten komen direct op het moment van handelen voor zijn rekening. De doorlopende kosten betreffen de jaarlijks

⁷² LJNnr. AZ0259, vonnis Rb Zutphen, d.d. 18-10-2006, parketnr. 06/920005-04.

⁷³ *“Accused Fraud artist surrenders to authorities after being indicted in \$ 5 million investment scam that bilked victims from across U.S. and Switzerland.”* Publicatiedatum 9 januari 2007. Vindplaats Persbericht United States Attorney's Office Central District of California. www.usdoj.gov/usao/cac/.

⁷⁴ In de Bredase strafzaak met het parketnr 02-030171-02 werd inderdaad vastgesteld, dat een 'gepoold' bedrag van circa \$ 1.000.000,- dat vanuit New York was doorgestort naar de staat Arizona, aldaar door de FBI bij een van Ponzifraude verdachte onderneming in beslag was genomen. Hoewel de inbeslagname betrekking had op een specifiek gepoold bedrag, werden ook de investeerders van andere gepoolde bedragen, in strijd met de werkelijkheid, meegedeeld dat ook hun geld in beslag was genomen. Ook in de strafzaak met het parketnr. 11/993015-04 beweerde de organisator dat het ingelegde geld door justitie in de Verenigde Staten in beslag was genomen wegens malversaties van de Amerikaanse maatschappij, waarin hij de gelden zou hebben belegd. De verdachte heeft overigens niet aangetoond dat de gelden inderdaad in beslag waren genomen.

⁷⁵ *“Zicht op belegginginstellingen. Generieke rapportage van het onderzoek naar beleggingsfraudes.”* Blz.19 t/m 22.

terugkerende kosten. Deze kosten worden niet direct in rekening gebracht bij de belegger, maar afgetrokken van het beheerde vermogen.

De kosten van een 'fund of funds' (een beleggingsinstelling die belegt in andere beleggingsinstellingen) zijn in één of meerdere gevallen volgens dit rapport onvoldoende inzichtelijk gemaakt. Hierdoor betalen beleggers gestapelde kosten zonder hiervan op de hoogte zijn. Uit het vergelijkend onderzoek van de AFM blijkt dat de totale eenmalige kosten liggen tussen de 1,3 en 8 %.

"Overigens wordt een deel van de problemen", aldus de AFM, "ondervangen met nieuwe regelgeving omtrent de presentatie van de kosten in het jaarverslag. Hierin wordt de beleggingsinstellingen verplicht alle kosten gezamenlijk te presenteren."

De kosten die aan de beleggers worden doorgerekend in Ponzi-zwendelzaken liggen aanmerkelijk hoger dan bij reguliere beleggingsfondsen. Hoewel in de zwendelcontracten, bijvoorbeeld slechts melding wordt gemaakt van beheersvergoedingspercentages over de gerealiseerde winst, worden in werkelijkheid allerhande bedrijfskosten in rekening gebracht en afgetrokken van de te investeren gelden. Veelal komt een belegger dit pas achteraf te weten.

In de hoger beroep strafzaak die diende bij het hof Den Bosch tegen K. en medeverdachten werd door het hof het opvoeren van hoge kosten aangegepen als een kenmerk om de verplichting van de inleggers te onderbouwen. Ik citeer:

*"Het hof stelt vast dat geen enkele betrouwbare indicatie is gevonden dat méér dan een fractie van het aangetrokken geld daadwerkelijk is belegd, en dat in tegendeel zo grote bedragen aan bedrijfs- en andere kosten zijn besteed, dat van reële beleggingen geen sprake kan zijn geweest, laat staan op een reële kans op het voorgespiegelde rendement. In het bijzonder uit dit voor de alle leden van de organisatie kenbare, bestedingspatroon leidt het hof af, niet alleen dat de inleggers een rad voor de ogen is gedraaid, en dat zij opzettelijk, door een samenweefsel van verdichtsels (te weten de voorspiegeling van korte termijnbeleggingen en van een daarmee te betalen hoog rendement) zijn bewogen tot afgifte van geld, maar ook dat het oogmerk van de organisatie mede daarop gericht was en dat zij daarmee zichzelf, in elk geval een of meer van haar leden, wederrechtelijk beoogde te bevoordelen."*⁷⁶

4.23 Zogenaamde belegde gelden vloeien terug op bankrekeningen die door de zwendelaar of organisatie van de zwendelaar worden gecontroleerd⁷⁷

Uit bestudeerde fraudezaken blijkt voorts dat in veel gevallen gelden die werden overgemaakt ter investering en belegging naar een tussenrekening van een buitenlandse rechtspersoon, kort na de overboeking weer gedeeltelijk terugvloeien op één of meer van de door de organisator of organisatie gecontroleerde bank- rekeningen, waarmee het boos opzet van het frauduleus handelen dus mede aangetoond zou kunnen worden. Immers van aanwending van die gelden voor het contractueel afgesproken doel kan dan niet meer gesproken worden. Ook hier geldt het adagium: "follow the money".

4.24 Tijdsduur van een 'Ponzi-zwendel'

De meeste (Amerikaanse) Ponzi-zwendels duren op zijn minst 18 maanden, alvorens inleggers echt nattigheid voelen en uiteindelijk onder ogen durven te zien, dat er geen fondsen (meer) zijn, waaruit de terugbetalingen gedaan zouden kunnen worden. Bij een langlopend contract zal de ontdekking van de fraude verder in de tijd liggen, omdat de fraudeur bij het tijdig uitbetalen van rendementen de illusie in stand weten te houden dat er daadwerkelijk tegen een superrendement is belegd.

⁷⁶ Arrest hof Den Bosch, uitspraak d.d. 23 juni 2004, parketnr. 20.000073.04; LJN: AP3589.

⁷⁷ Hiervan was o.a. sprake in een Nederlandse nog lopende strafzaak (parketnr. 985132-05) en in de Engelse SFO zaak tegen Roddam Twiss. Vindplaats press release 12 oktober 2004, www.sfo.gov.uk/news.

In het Engelse SFO-onderzoek tegen de zwendelaar Michael Summers was sprake van een 7 jaar durende Ponzi-zwendel.⁷⁸

In de Costa Ricaanse beleggingsfraudezaak tegen the brothers Villalobos zou volgens een van de slachtoffers sprake zijn van een fraude die al 12 jaar aan de gang was. Het betreffende slachtoffer die met oudere inwoners van Costa Rica sprak, kreeg beleggingscheques van oudere datum onder ogen en kreeg te horen *“dat ze al meer dan 12 jaar op de rente van ‘The Brothers’ leefden.”*⁷⁹

In een recente Zutphense strafzaak waarbij sprake was van beweerdelijk beleggen in teakplantages, bosbouwprojecten en onroerend goed, was sprake van een periode van meer dan drie jaar waarbij stelselmatig geld van niet vermoedende slachtoffers afhandig werd gemaakt.⁸⁰

In een Utrechtse strafzaak⁸¹ was sprake van het afsluiten van leenovereenkomsten door een assurantietussenpersoon gedurende een periode van ongeveer vijf jaar onder de naam L. Pensioenadviesbureau. Slachtoffers zagen o.a. hun oudedagvoorziening in rook opgaan.

4.25 Het fraudevehikel waarin wordt belegd wordt overgebracht naar het buitenland

In veel onderzochte fraudezaken is er sprake van dat de zwendelaar zijn bedrijf overbrengt naar het buitenland, dan wel verplaatst vanuit het nabije buitenland naar het verre buitenland. Dit was ook het geval in de zaak Euro Consultancy. Zo kregen beleggers schriftelijk te horen, dat het bedrijf Euro Consultancy zijn vestiging in Luxemburg had opgeheven en dat ze enkel nog kantoor hield in de Verenigde Staten.⁸²

Ook in andere zaken kregen beleggers tijdens het beleggingstraject een keurige brief thuisgestuurd, waarin melding werd gemaakt van een reorganisatie en dat er elders een Europees hoofdkantoor werd geopend.

4.26 ‘De bedrieger bedrogen truc’.

De zwendelaar doet het bijna altijd voorkomen alsof hij zelf als privé-persoon ook het slachtoffer is geworden van een (buitenlandse) zakenpartner. Deze buitenlandse zakenpartner zou tegen uitdrukkelijke schriftelijke afspraken in het door de organisatie te investeren geldbedrag speculatief hebben belegd, waardoor de gehele inleg, inclusief zijn eigen aandeel, verloren zou zijn gegaan bij investeringen in high yield financiële producten⁸³ of zogenaamde “penny-stocks”. De zwendelaar is daardoor in staat zichzelf ook een slachtofferrol aan te meten.

In werkelijkheid zit in veel gevallen de speculatieve buitenlandse effectenhandelaar ook in het complot en is die buitenlandse effectenhandelaar c.q. vermogensbeheerder gewoon een handlanger van de in Nederland verblijvende zwendelaar. De Nederlandse zwendelaar krijgt zijn ingelegde kapitaal via een circuit van bankrekeningen (gedeeltelijk) weer gewoon terug, terwijl wordt voorgewend dat de hele inleg is verdampt in verliesgevende beleggingen.

⁷⁸ Vindplaats.sfo.gov.uk/news. Press release 28 april 2006.

⁷⁹ Vindplaats emailwisseling tussen auteur en een van de slachtoffers d.d. 22-10-2006. Zie voor achtergrondinformatie ook de Website www.amcostarica of op www.insidecostarica.

⁸⁰ Vindplaats www.rechtspraak.nl. Zaaknr. LJN: AX6559, Rechtbank Zutphen datum uitspraak 02-06-2006.

⁸¹ LJN: AZ2306, vonnis Rb. Utrecht, uitspraak datum: 14-11-2006. parketnr. 16/994016-06.

⁸² Dagblad De Telegraaf, d.d. 09-03-2006. *“Zwendel met belegd geld overwaarde”*.

⁸³ Dit verweer werd o.o. aangevoerd in de strafzaak met het parketnr. 02-030171-02. Een Amerikaanse escrow-agent en brokers zouden beweerdelijk in strijd met de instructies van de Nederlandse verdachte en diens mededaders hebben gehandeld in high-yield producten, waardoor het geld verloren zou zijn gegaan.

Dat de zwendelaar niks te verwijten zou vallen, zou beweerdelijk moeten blijken uit de (fake) correspondentie die tussen de zwendelaar of diens juridisch adviseur en de (buitenlandse) beleggingsspecialist (broker) of diens juridisch adviseur aangaande de belegging van de gelden werd gevoerd. Het verweer "wij zijn gerold door de buitenlandse zakenpartner" dient dan ook kritisch te worden onderzocht. Slechts indien de van zwendel verdachte organisator aantoonbaar dat hij daadwerkelijk een civiele procedure voert tegen de buitenlandse vermogensbeheerder of effectenhandelaar wegens bijvoorbeeld: contractbreuk of wanprestatie, dan wel wanneer de van zwendel verdachte organisator zijn goede trouw aantoonbaar door een strafklacht neer te leggen tegen die buitenlandse effectenhandelaar / vermogensbeheerder in verband met bijvoorbeeld verduistering en/of oplichting, (het gaat immers telkens om 'aanzienlijke' bedragen), is het aannemelijk dat de organisator van de beleggingsconstructie die vanuit Nederland opereert zelf ook het slachtoffer is geworden.

In dit verband zou het Nederlandse openbaar ministerie via de uitgaande rechtshulpverzoeken in het buitenland allereerst dienen te onderzoeken of de buitenlandse effectenmakelaar (broker) vermogensbeheerder, in het bezit was van een vergunning om te mogen handelen in effecten en vermogens. Is dit niet het geval dan is dit een ernstige aanwijzing dat de betrokken buitenlandse tussenpersoon een dubieuze rol vervult in de zwendel. Wanneer de verdachte hiermee geconfronteerd wordt en nalaat een strafklacht wegens verduistering, oplichting of handelen in vermogensbestanddelen zonder te beschikken over de vereiste vergunning, in te dienen, dan is het aannemelijk dat de buitenlandse broker en/of trader samenspannt met de Nederlandse verdachte.

Er is dan een aanwijzing te meer dat er sprake is van internationale zwendel en een internationaal strafrechtelijk (financieel) onderzoek in c.q. vanuit Nederland te voeren naar de geldstromen van de Nederlandse verdachte dringt zich dan extra op.

4.27 Verdachten presenteren zichzelf als slachtoffer

Verdachten blijven tot op de zitting toe volhouden dat ze oprechte bedoelingen hebben gehad en gedragen zich eerder als een slachtoffer van de omstandigheden, dan dat ze zich gedragen als berouwvolle verdachten.

In veel zaken blijft de verdachte en zijn medeplichtigen tijdens verhoren door de politie en tijdens de behandeling ter terechtzitting consequent volhouden dat ze overtuigd zijn van de waarde van hun product en dat zij er oprecht van uitgingen dat zij op de door hen opgezette manier gelden mochten aantrekken en dat zij konden waarmaken wat zij beloofden.⁸⁴

De rechtbank Utrecht had het in dit verband in een strafzaak tegen een frauderende assurantietussenpersoon over 'zelfoverschatting', 'schromelijk gebrek aan realiteitszin en een grote mate van naïviteit', 'het zich laten verblinden door luchtkastelen' en het in zijn drang naar financieel gewin het uit het oog verliezen van de realiteit.⁸⁵ De assurantie-tussenpersoon, die nog een blanco strafblad had, werd naast veroordeling tot een taakstraf ook veroordeeld tot ontzetting van het recht om een beroep in de financiële advies- en/of dienstverleningspraktijk uit te oefenen voor de duur van vier jaren.

Illustratief is ook het navolgende citaat uit een vonnis van de rechtbank Breda, waarin wordt opgemerkt dat de verdachte tijdens de behandeling ter zitting "*er op bleef hameren dat alles goed zou zijn gekomen, als hij maar niet was tegengewerkt. Een dergelijk standpunt is*", aldus de rechtbank, "*gelet op hetgeen uit de bewijsmiddelen naar voren komt, van elke realiteitsgehalte gespeend.*"⁸⁶

Zo ook de rechtbank Almelo. Zij overwoog terzake als volgt:
"Ook ter terechtzitting wil verdachte geen verantwoordelijkheid nemen voor haar wangedrag, maar gelooft ze nog steeds in het door haar zelf verzonnen financiële sprookje en wel zodanig dat zij denkt dat ze na afloop van haar detentie de zaken weer op de rij (!) zal krijgen en de

⁸⁴ Zo ook de verdachte in strafzaak met het parketnr. 02-993028-04.

⁸⁵ Vonnis Rb. Utrecht, parketnr. 16/994016-06, datum uitspraak, 14-11-2006, LJN: AZ2306.

⁸⁶ Vonnis rechtbank Breda, parketnr. 02-993028-04, d.d. 23 september 2004.

toegezegde bedragen alsnog zal kunnen uitkeren. Deze opstelling geeft er blijk van dat verdachte er ook nu nog geen problemen mee heeft om voor haar slachtoffers een waanbeeld op te werpen.”⁸⁷

Veel zwendelaars houden tot het einde toe vol, dat ze als ze maar genoeg tijd hadden gekregen in staat zouden zijn geweest om alle inleggelden terug te betalen.⁸⁸ In dit verband wordt naar hun e-mails en nieuwsbrieven verwezen gericht aan de inleggers waarin o.a. kenbaar wordt gemaakt dat het even tegenzit, maar dat cash-geld in het buitenland geblokkeerd aanwezig, zou zijn. Voorts wordt bijna standaardmatig de 'evil'-overheid verweten, de 'business' te hebben kapotgemaakt. Zo gaf in een Almelose strafzaak de verdachte de schuld aan de curator⁸⁹ in andere strafzaken wordt de schuld gelegd bij de FIOD-ECD of de AFM.

Zoals reeds eerder aangegeven voelen veel verdachten die in Nederland terechtstaan, zich niet schuldig aan de gepleegde feiten, veeleer leggen ze de schuld bij de buitenlandse 'broker', of de leidinggevende van de buitenlandse tak van de criminele organisatie en wassen ze zelf hun handen in onschuld.

Zo verklaarde een Nederlandse zwendelaar die samen met zijn dochter terecht stond voor beleggingsfraude op de terechtzitting: *“De belangengroepering richt zich nu op mij en mijn dochter, maar de mensen zitten in Duitsland.”* Daarbij doelend op de in Duitsland verblijvende verdachte die hem zou hebben aangestuurd en waarnaar het ingelegde geld zou zijn weggevoerd.⁹⁰

In sommige vonnissen komt tot uitdrukking dat het de rechtbank zorgen baart dat de verdachte geen blijk heeft gegeven van inzicht in de ernst en omvang van hetgeen hem verweten wordt. In dit verband is illustratief het navolgende citaat uit het vonnis van de Rb Dordrecht: *“Dat de verdachte na zijn veroordeling in 1997 is voortgegaan met de organisatie van piramidespelen; in combinatie met het feit dat de verdachte ook ter terechtzitting niet duidelijk blijk heeft gegeven van inzicht in de ernst en omvang van hetgeen hem verweten wordt, baart de rechtbank zorgen.”⁹¹*

Zo ook de Rb Zutphen. De rechtbank rekende het de verdachte zwaar aan dat hij op geen enkele wijze heeft laten merken dat hij de strafwaardigheid van zijn handelen inzag en de zwarte piet volledig toeschoof naar de FIOD.⁹²

Ook in de Zutphense strafzaak tegen verdachte Q. kwam naar voren dat de verdachte de schuld afschoof naar de FIOD, daarbij stellende dat hij slechts door het ingrijpen van de FIOD en het daarna bevriezen van de banktegoeden niet meer aan de betalingsverplichtingen jegens de benadeelden kon voldoen.⁹³

4.28 Veel beleggers weigeren te erkennen dat ze zijn opgelicht

In een grootschalig Brits onderzoek naar slachtofferschap van zwendel wordt deze fase De fase van ontkenning 'denial' genoemd. Met name slachtoffers op leeftijd hebben het er moeilijk mee om toe te geven dat ze zijn opgelicht.⁹⁴

⁸⁷ Vonnis Rb. Almelo, parketnr. 08/996002-04, datum uitspraak, 15-02-2005, LJN: AS6092.

⁸⁸ Ook Van Rossem beloofde talloze malen in het openbaar dat het tegenzat, maar dat het ingelegde geld zou worden terugbetaald.

⁸⁹ Vonnis Rb Almelo, parketnr. 08/996002-04, datum uitspraak, 15-02-2005, LJN: AS6092.

⁹⁰ Vonnis Rb Zutphen parketnr. 06/065013-03.

⁹¹ Vonnis Rb Dordrecht EMK, uitspraak d.d. 05-02-04 parketnr. 11/025000-03; LJN:AO3278.

⁹² Vonnis Rb Zutphen, uitspraak d.d. 02-06-06, parketnr. 06/91006-04; LJN: AX6559.

⁹³ Vonnis Rb Zutphen, uitspraak d.d. 18-10-2006, parketnr. 06/920005-4, LJN: AZ0259.

⁹⁴ Blz. 17 van de studie 'Research on impact of mass marketed scams. A summary of research into the impact of scams on UK consumers' december 2006: "In any survey of this type there is likely to be under reporting by victims, primarily because of reluctance, particularly amongst serial victims, to acknowledge that they have been scammed. In some instances this will be due to embarrassment and in others because the victim is in denial. This is likely to be particularly true for older scam victims."

In bijvoorbeeld de TeleCom2000 Netwerk case van de zich noemende 'reverend' Al Petty werd tijdens de beraadslaging van de jury door de verdachte en een groep beleggers zelfs gebeden voor de vrijspraak van de verdachte.⁹⁵

In de Nederlandse hoger beroep zaak tegen het faillissement van de megafraudeur René van den B. beloonden een tachtigtal vrienden Van den B. vanaf de publieke tribune Van den B. met een daverende ovatie. Volgens de raadsman Van den B. was Van den B. ook enorm populair in de gevangenis.⁹⁶

In een aantal bestudeerde Amerikaanse 'Ponzi-schemes' die voor de rechtbank eindigden, is zelfs sprake van het opzetten van beleggersnoodfondsen om daarmee de advocaten van de beweerdelijk 'ten onrechte' van fraude beschuldigde hoofdverdachten te kunnen betalen.

Ook in een recente nog lopende Costa Ricaanse megabeleggingsfraudezaak die aan het licht kwam in 2002 tegen de gebroeders Villalobos, hebben een groep vrienden van de hoofddaders een steuncomité opgericht. Dit steuncomité beschikt over een eigen professionele website waarop steunbetuigingen worden weergegeven. De UCCR website <http://www.ticostuff.com/uCCR> opent met de navolgende bekendmaking:

UNITED CONCERNED CITIZENS & RESIDENTS
Established for the recovery of investor/lender funds
personally loaned to Luis Enrique Villalobos Camacho

Ook wordt op deze website de voortgang van de strafzaakprocedure belicht van uit het standpunt van de verdediging. Aan het hoofd van de verdediging staat de advocaat José Miguel Villalobos Umaña, die tevens presidentskandidaat is voor een kleine Costa Ricaanse politieke partij.

Volgens het dagblad A.M Cost Rica, blijven de
*"The true believers continue to meet, confident that when legal proceedings are over, Luis Enrique will return to distribute the cash he has so carefully guarded for them." (...) "The central thrust of the true believers has been to encourage those filing fraud charges against Villalobos to drop their case. Some have. Perhaps 600 remain as litigants as parties to the criminal charges facing Oswaldo Villalobos. The situation represents an inconsistency for the Villalobos supporters. They are confident that Oswaldo Villalobos will be absolved of all charges, yet they want complainants to drop their cases."*⁹⁷

Wanneer slachtoffers zich identificeren met de verdachte zou men kunnen spreken van een variant van het 'Stockholm-syndroom'.

Tot slot verzetten sommige beleggers zich (aanvankelijk) tegen de civielrechtelijke ontbinding van de in hun ogen lucratieve civiele vermogensbeheerovereenkomst omdat ze gewoonweg blijven ontkennen dat ze zijn c.q. op termijn zouden kunnen worden opgelicht. In een recente Britse studie wordt dit de 'denial' ontkenningsfase genoemd.⁹⁸

4.29 Veel investeerders weigeren om aangifte te doen

⁹⁵ Vindplaats www.crimes-of-persuasion.com/Crimes/InPerson/MajorPerson/telecom2000.htm. (Laatst geraadpleegde datum 10-06-2004).

⁹⁶ "Ook Stibbes dupe van Van den Berg". Volkskrant, publicatiedatum 8 augustus 2005.

⁹⁷ Vindplaats: <http://www.amcostarica.com/index.htm>. Artikel gepubliceerd op 14-10-2005. vol. 5, nr. 204.

⁹⁸ Blz. 17 van de studie "Research on impact off mass marketed scams. A summary of research into the impact of scams on UK consumers". Een studie van het Britse Office of Fair Trading, nr. OFT 883. Publicatiedatum: december 2006. Vindplaats website www.oft.gov.uk.

Uit een in december 2006 verschenen Brits slachtofferonderzoek naar slachtoffers van zwendel kwam onder meer naar voren dat minder dan 5% van de slachtoffers de zwendel rapporteerde aan de bevoegde autoriteiten.⁹⁹

Bij het weigeren van niet-professionele investeerders om aangifte te doen van frauduleuze handelingen, speelt mede een rol dat investeerders bij het tekenen van het contract een zogenaamde 'non-disclosure' clause (geheimhoudingsclausule) hebben getekend, waarin het verboden wordt toezichhoudende autoriteiten van de investering op de hoogte te brengen. Zouden ze het toch doen, dan zouden er financiële sancties kunnen volgen.

Voorts kan er in een aantal gevallen sprake zijn van geïnvesteerd zwart vermogen en hebben de investeerders er geen belang bij dat de overheid (lees belastingdienst) zich met hun privéleven bemoeit. Het gevaar dat de Nederlandse belastingdienst een onderzoek gaat instellen naar de herkomst van het ingelegde geld is inmiddels reëel geworden. Zo werden gegevens afkomstig uit de strafzaak tegen de veroordeelde R.J. van den B. uit Hilversum door de officier van justitie overgedragen aan de Belastingdienst. Volgens het Dagblad De Telegraaf¹⁰⁰ hebben alle beleggers die gelden aan de heer R.J. van den B. te Hilversum ter beschikking hebben gesteld een gestandaardiseerd verzoek om informatie ontvangen. In dit formulier "Opgaaf inleg bij R.J. van den Berg" worden o.a. vragen gesteld over de herkomst van het belegde geld. Volgens De Telegraaf hebben alle 1400 beleggers hebben een dergelijke brief (al dan niet via een gemachtigde) ontvangen. De belastingdienst motiveert deze actie als volgt: *"Gegevens omtrent de ingelegde gelden kunnen van belang zijn voor zijn de belastingheffing. Voor een goede behandeling van de groep beleggers als geheel is het van belang een goed inzicht in individuele situaties te krijgen. Ik verzoek u dan ook als gemachtigde, mij de gegevens en inlichtingen te verstrekken welke worden gevraagd op de ingesloten "Opgaaf gegevens inleg R.J. van den Berg"."*¹⁰¹

Ook zouden een aantal opgelichte investeerders zich zo gegeneerd kunnen voelen, dat ze geen aangifte zouden durven te doen. In dit verband overwoog de rechtbank Dordrecht: *"Veruit het grootste gedeelte van de deelnemers heeft zich uit schaamte niet als schuldeiser gesteld."*¹⁰²

En een woordvoerder van de AFM verwoordde het als volgt: *"Gedupeerden zijn opvallend afwezig op internet. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat niemand graag te koop loopt met zijn financiële mislukkingen."*¹⁰³

Voorts is er nog de angst voor reputatieschade. Met name de welvarende particuliere beleggers die via telemarketing zijn benaderd, zien van aangifte af, omdat zij niet willen hebben dat via het opsporingsonderzoek hun hebzucht naar hoge rendementen, en de achteloosheid waarmee ze in het beleggingsproject zijn gestapt, algemeen bekend zou worden.

Tot slot bestaat de mogelijkheid, dat inleggers van het eerste uur, die dus wel hun hoge rendementen uitgekeerd hebben gekregen en derhalve in feite mee hebben geprofiteerd van de zwendel en waarschijnlijk ook anderen hebben aangezet om deel te nemen aan het beleggingsproject, niet willen hebben dat ze bekend worden bij justitie, omdat de mogelijkheid bestaat, dat zij zelf strafrechtelijk vervolgd zouden kunnen gaan worden.

Nog afgezien van het feit dat ze vervolgd zouden kunnen worden voor belastingfraude, omdat er werd deelgenomen met gelden die niet bij de belastingdienst bekend waren gemaakt,

⁹⁹ Blz. 11 van de studie *"Research on impact off mass marketed scams. A summary of research into the impact of scams onUK consumers"*. Een studie van het Britse Office of Fair Trading, nr. OFT 883. Publicatiedatum: december 2006. Vindplaats website www.oft.gov.uk.

¹⁰⁰ Bert Huijsjes: *"Fiscus pakt gedupeerden Van den Berg"* en *"Jacht op tientallen miljoenen zwart geld."* Vindplaats 'De Telegraaf', 21 november 2006.

¹⁰¹ Vindplaats belastingbrief: Verzoek om informatie, d.d. 17 november 2006, http://www.telegraaf.nl/binnenland/53866721/Jacht_op_tientallen_miljoenen_zwart_geld.html.

¹⁰² Vonnis Rb. Dordrecht, uitspraak d.d. 05-02-2004, parketnr. 11/025003-03 en LJNnr. AO3278.

¹⁰³ "AFM: *'Belachelijk die hoge rendementen in wijnen'*." Volkskrant d.d. 17-01-2006.

komen ook deelnemingsvormen uit de Wet Economische Delicten (WED) en het Wetboek van Strafrecht (WSr) in beeld.

Daarbij valt te denken aan overtreding van voorschriften gesteld bij artikel 82, eerste lid van de Wet Toezicht Kredietwezen 1992. In dat artikel is vastgelegd dat het eenieder verboden is bedrijfsmatig (...) gelden van het publiek aan te trekken (...) dan wel in enigerlei vorm te bemiddelen ter zake van het bedrijfsmatig van het publiek aantrekken van (...) gelden. Nog afgezien van het feit dat deze inleggers wellicht royale commissiegelden hebben opgestreken, moet het opstrijken van 24% rendement op de eigen belegging, althans van een rendement dat sterk afwijkt van de marktrente, een teken aan de wand zijn voor de inlegger dat er iets niet klopt. Van betrokkenen had verwacht mogen worden dat ze – gelet op het afwijkende rendement bij de toezichthouders onderzocht zouden hebben of de vermogensbeheerder en/of de financiële tussenpersoon, waarmee ze in zee zijn gegaan wel bevoegd was om dergelijke financiële producten aan te bieden.

Ook kan van de inleggers die het illegale beleggingssysteem draaiende houden, door telkens er weer opnieuw geld in te pompen, onder omstandigheden mijn inziens gezegd worden dat ze hebben deelgenomen aan een criminele organisatie die het oogmerk heeft gehad op het bedrijfsmatig aantrekken van gelden zonder vergunning.

In dit verband kan verwezen worden naar de uitspraak van de bestuursrechtelijke kamer van de rechtbank Rotterdam uit januari 2006.¹⁰⁴ Het betrof een geding tussen de in Nederland gevestigde Stichting Kingdom Financial Services en de Nederlandsche bank NV. In dit geding was zonder meer komen vast te staan, dat art. 82, eerste lid van de Wtk 1992 was overtreden (het zonder vergunning bedrijfsmatig aantrekken van gelden). Voorts was de rechtbank van oordeel dat de stichting met haar handelswijze art. 6, eerste lid van de Wtk 1992 had overtreden door het bedrijf van kredietinstelling uit te oefenen. De stichting had immers de in Nederland aangetrokken gelden weer bedrijfsmatig tegen een hoger rentepercentage uitgeleend aan de Hope of Africa Foundation (HOAF) gevestigd in Zuid-Africa. Deze overtredingen zijn als economische delicten strafbaar gesteld. De rechtbank oordeelde voorts dat de Nederlandsche Bank niet mede de bevoegdheid toekwam tot het doen ontbinden van de privaatrechtelijke overeenkomsten tussen de beleggers enerzijds en de Hope of Africa Foundation anderzijds. Verder merkte de rechtbank nog op: *“in dit verband is niet zonder belang dat een zeer groot deel van de betrokken crediteuren (beleggers FR) in casu te kennen heeft gegeven geen prijs te stellen op de ontbinding” (...) “Dat die overeenkomsten met de crediteuren en de kredietverstrekking aan HOAF de vrucht zijn van overtreding van de artikelen 6, eerste lid en 82 eerste lid, van de Wtk 1992 doet hieraan niets af.”*

Met andere woorden tegen beter weten in, bleven de beleggers geloven in het functioneren van de beleggingsconstructie, terwijl het hun bekend was dat die constructie illegaal was.

Het blijven deelnemen aan een dergelijke illegale constructie door gelden ter beschikking te blijven stellen levert m.i. dus deelname aan een criminele organisatie op.

4.30 Veel verdachten zijn recidivisten

Veel verdachten die zich voor de strafrechter moeten verantwoorden voor een of andere vorm van beleggingsfraude of aanverwante feiten zijn recidivisten.

De Rb Dordrecht heeft dit “recidiveren” onderkend en aldus treffend in navolgend citaat verwoord:

“Anders dan de verdachte ter zitting heeft verklaard, te weten dat hij na voornoemde veroordeling” (in 1997 FR) “is gaan afbouwen, is gebleken dat verdachte niet alleen zijn activiteiten heeft voortgezet, maar juist tal van financiële producten aan zijn bedrijf heeft toegevoegd. Verdachte heeft na zijn veroordeling een brief aan de deelnemers gezonden en hen laten weten dat zij zich geen zorgen moesten maken en opnieuw geld konden inleggen.”

¹⁰⁴ Uitspraak Rb Rotterdam, bestuursrechtelijke zaken reg.nr. BC 05/1730-KRD, datum uitspraak 16-01-2006, LJNnr. AU9779.

En verder: *“Dat de verdachte na zijn veroordeling in 1997 is voortgegaan met de organisatie van piramidespelen; in combinatie met het feit dat de verdachte ook ter terechtzitting niet duidelijk blijkt heeft gegeven van inzicht in de ernst en omvang van hetgeen hem verweten wordt, baart de rechtbank zorgen.”*¹⁰⁵

Zo ook rechtbank Zutphen. In deze strafzaak kwam aan het licht dat de verdachte zo brutaal was geweest dat hij zelfs na de inval van FIOD zijn praktijken niet had beëindigd, maar zijn illegale praktijken had voortgezet onder de naam Real Economy BV. In een halfjaar tijd wist de verdachte met zijn nieuw bedrijf Real Economy BV bijna achthonderdduizend euro beleggingsgeld aan te trekken.¹⁰⁶

In de zaak tegen Arie S., de Nederlandse zwendelaar achter Orpito beleggingen, was er ook sprake van recidive. Uit het uittreksel van het justitieel documentatieregister bleek dat de verdachte al eens eerder was veroordeeld terzake van soortgelijke feiten, gepleegd kort voordat verdachte opnieuw artikel 82 eerste lid van de Wet toezicht krediet 1992 had overtreden, *“hetgeen hem er kennelijk niet van heeft weerhouden”*, aldus het hof, *“de onderhavige feiten voort te zetten.”*¹⁰⁷

In de strafzaak tegen de Nederlandse bestuurder van het in 2001 gefailleerde beleggingsbedrijf Blankenhoef Participatie BV merkte de rechtbank bij de motivering van de sancties op dat de verdachte Gerard E. H. reeds eenmaal eerder ter zake van soortgelijke feiten was veroordeeld en dat er nog een andere strafzaak in hoger beroep tegen hem aanhangig was.¹⁰⁸

In de Nederlandse DCM-strafzaak die diende voor de rechtbank Arnhem duikt de naam van de Nederlandse verdachte 'Ria' meerdere malen in diverse elkaar opeenvolgende Ponzi-fraude-organisaties op.¹⁰⁹ Ook de verdachten en tipgevers waarmee verdachte 'Ria' zich omringde, waren bekenden uit eerdere Ponzi-fraude-zaken.

De Nederlandse verdachte Antonio F. was volgens het weekblad Trends in 1999 betrokken bij een internetbeleggingsfraude waarbij de bedrijven Oxford Saving Club Ltd., Mamumit Unlimited, Saratoga Holding et toi (Top Return On Invest Club) betrokken waren. Vervolgens dook de naam van A.F. als juridisch adviseur op in een Bredase beleggingsfraudezaak met een uitloper naar Turnhout. In 2002 zat A.F. een tijdlang in voorhechtenis in de Belgische beleggingsfraudezaak A.K. Finance en dook zijn naam op in het Nederlandse Triple Plus beleggingsdebacle en in de Plentium beleggingsfraudezaak.

De AFM heeft in dit verband de indruk dat het vaak de zelfde mensen zijn die achter nieuwe beleggingsfraude-initiatieven zitten. In dit verband wordt door de AFM gesproken over *“draaideurcriminelen”*.¹¹⁰

Ook bij de hoofdverdachten in de recente Eco-Brasil strafzaak zou het gaan om recidivisten.¹¹¹

In een vonnis van de rechtbank Breda uit december 2006 werd de verdachte die bedrijfsmatig een verzekeringskantoor - onder de naam Strating Verzekering en Onroerend Goed BV i.o. - had geleid, door de rechtbank naast een onvoorwaardelijk deel van de gevangenisstraf veroordeeld tot een voorwaardelijk deel. De rechter motiveerde haar beslissing aldus: *“Deze voorwaardelijke straf dient er niet alleen toe de ernst van het feit te benadrukken, maar dient er tevens toe verdachte te weerhouden, zich wederom schuldig te maken aan soortgelijke strafbare feiten. De rechtbank acht namelijk kans op recidive aanwezig, gelet op de aard van de feiten en de houding van verdachte, alsmede de omstandigheid dat verdachte*

¹⁰⁵ Vonnis Rb. Dordrecht, uitspraak d.d. 05-02-2004, parketnr. 11/025000-03; LJN: AO3278.

¹⁰⁶ Vonnis Rb. Zutphen, uitspraak d.d. 02-06-06, parketnr. 06/920006-04; LJN: AX6559.

¹⁰⁷ Gerechtshof Den Haag, uitspraak d.d. 25-01-2006, parketnr. 11-0025000-03; LJN: AV0305

¹⁰⁸ Vonnis Rb. Arnhem, datum uitspraak 22-04-2003, parketnr. 05/090472-01.

¹⁰⁹ Parketnrs. o.a. 090113-03, 002027-04, 002028-04 en 002034-04.

¹¹⁰ Dagblad Trouw, d.d. 31-01-2005. *“Nepfondsen vangt een miljard”*.

¹¹¹ Het Financieel Dagblad, d.d. 03-10-2006. *“Miljoenen weg van exotische beleggingen.”*

*wederom een eigen bedrijf, ditmaal in uitvaartverzekeringen, is gestart.”*¹¹² Tot zover de rechtbank.

4.31 Conclusie

In dit hoofdstuk werd aangetoond dat in de door de zwendelaars gebruikte de Engelstalige financiële producten (waaronder 'letters of intent', 'special power of attorney', 'business loans' / 'promissory notes', er sprake is van een telkens terugkerend patroon van 'begrippen' en 'zinsneden' die kunnen duiden op een frauduleuze beleggingsconstructie.

Een alerte belegger zou dus gebaat kunnen zijn met het raadpleegbaar kunnen zijn van een compacte lijst van 'red flags', die op beleggingsfraude zouden kunnen wijzen.

Ook zouden beleggings- en fraude-experts in veel gevallen in staat moeten kunnen zijn om de aangeboden financiële beleggingsproducten, aan de hand van een lijstje van 'red flags' te toetsen en vervolgens een advies kunnen uitbrengen aan de potentiële belegger, met betrekking tot de fraudegevoeligheid van het aangeboden financiële product.

Indien een dergelijk financieel product 'indicaties' zou vertonen van een frauduleuze beleggingsconstructie, dan zou de potentiële belegger gewaarschuwd kunnen worden niet met de aanbieder van het financiële product in zee te gaan, omdat er verhoogde risico's aan verbonden zouden zijn. Tevens zou er een signaal kunnen uitgaan naar de toezichthouder, om een toezichtsonderzoek in te stellen naar de aanbieder van het financiële product.

In dit hoofdstuk heeft de auteur tevens aangetoond dat een Ponzi-fraude veelal verloopt via een vast patroon. Indien de fraude-onderzoeker op de hoogte is van dit patroon, kan hij, indien hij beschikt over een aantal fraudesignalen en op de hoogte is van het fraudepatroon de Ponzi-fraude (tijdig) onderkennen en daarop adequaat en professioneel reageren.

¹¹²

LJN: AZ4436; Rechtbank Breda, parketnr. 993030-04. datum uitspraak 13-12-2006.

5.0 Gehanteerde technieken om het vertrouwen van beleggers te winnen

5.1. Inleiding

De meeste potentiële inleggers/investeerders willen alvorens ze investeren er van overtuigd worden dat hun geld veilig belegd wordt. Doordat veelal authentieke documenten bij kleinschalige Ponzi-zwendels ontbreken, waaraan de legitimiteit en betrouwbaarheid van de investering kunnen worden afgeleid, dient het bewijs van betrouwbaarheid op een andere wijze door de zwendelaar te worden geleverd.

Het gevoel geven aan de (potentiële) belegger dat het 'goed zit', wordt door de zwendelaar naast het gebruik maken van valse en vervalste documenten, geleverd door het hanteren van een of meer van de volgende (marketing)technieken:

5.2 Het creëren van een 'track record'

Een goede vriend, familielid, of lid van dezelfde kerkgemeenschap, weet de inlegger er toe te bewegen in te stappen door te verklaren dat hij zijn rendementen keurig op tijd heeft uitbetaald gekregen. Hierbij dient echter opgemerkt te worden, dat de zwendelaar er op toeziet dat bepaalde personen tijdig worden betaald, in verband met het opzetten van een 'track record', d.w.z. een spoor van investeerders, waar nieuwe investeerders hun vertrouwen aan kunnen ontlenden en vervolgens eerder geneigd zullen zijn hun gelden te (her)investeren.

In dit verband merkte de rechtbank Zutphen in haar vonnis het navolgende op, *dat "bij de uitbetaalde deelnemers het vertrouwen werd gewekt dat het om een bonafide organisatie ging. Zij werden (mede) daardoor niet alleen zelf verleid tot het niet terug vragen van hun inleggeld en het investeren van de "fictieve" rendementen – wat ook vanuit de organisatie van verdachte werd aangemoedigd – maar ook om hogere bedragen dan de aanvankelijke in te leggen. Ook anderen die kennis kregen van de (fictieve) rendementsoverzichten en uitbetalingen, werden (mede) daardoor over de streep getrokken."*¹¹³

5.3 Het benaderd worden door niet professionele vertrouwenswekkende (tussen)personen. 'Affinity fraud'.

Wanneer deelnemers aan een Ponzi-zwendel worden geworven onder leden van dezelfde vereniging, geloofs- of etnische gemeenschap of identificeerbare groep van personen, wordt in de Angelsaksische literatuur gesproken van 'affinity fraud.' (verwantschapsfraude).

Volgens de website van de U.S. Securities Exchange Commission (SEC) wordt onder 'affinity fraud' het navolgende verstaan:

*"Affinity fraud refers to investment scams that prey upon members of identifiable groups, including religious, elderly, ethnic, and professional groups. The fraudsters are group members, claim to be members of the group, or enlist respected leaders within a group to spread the word about the scheme, by convincing those people that a fraudulent investment is legitimate and worthwhile. Many times, those leaders become unwitting victims of the fraudster's ruse."*¹¹⁴

¹¹³ Vonnis Rb Zutphen, datum uitspraak 09-11-2005, parketnr. 06/086003-02, LJN: AU5885.

¹¹⁴ Vindplaats website www.sec.gov/investor/pubs/affinity.htm.

Op de Australische consumentenbeschermingsoverheidsite kan men over 'affinity fraud' het navolgende lezen:

*"These scams exploit the trust and friendship that exist in groups of people who have something in common. Because of the tight-knit structure of many groups, it can be difficult for regulators or law enforcement officials to detect an affinity scam. Victims often fail to notify authorities or pursue their legal remedies, and instead try to work things out within the group. This is particularly true where the fraudsters have used respected community or religious leaders to convince others to join the investment."*¹¹⁵

Slachtoffers van 'affinity fraud' doen vaak geen aangifte omdat ze gewoon niet kunnen geloven dat ze zijn opgelicht door iemand uit hun eigen sociaal netwerk, dan wel op voorspraak van een gerespecteerd persoon uit hun eigen sociaal netwerk.

Daar komt bij dat vormen van 'affinity fraud' veelal aan de man wordt gebracht als een beleggingsprogramma dat is gekoppeld aan een goed doel. Een van de bekendste oplichtingszaken vond plaats in Engeland waar het Leger des Heils zonder het te weten investeerde in 'letters of credit' van een niet-bestaande bank.¹¹⁶

De Amerikaanse SEC somt de navolgende illustratieve zaken op haar website op:

- Armenian-American community loses \$ 19 million.
- African-American community in South Florida loses \$ 51.9 million.
- "Church Funding Project" targeted African-American investors loses over \$ 3 million.

De website van het Engelse Serious Fraud Office (SFO) maakt in dit verband melding van een 'humanitarian high yield investment fraud' van \$ 2,2 miljoen.

In een persbericht van hand van de Maryland Attorney Generaal D.F. Gansler, werd in de zaak tegen J.A. Engerman, een beleggingsadviseur er melding van gemaakt dat hij twee van de drie slachtoffers had ontmoet via de kerk (World Mission Ministeries Church).¹¹⁷

Ook in Nederland doet zich 'affinity fraud' voor.

Dit was o.a. het geval in een strafzaak die diende voor de rechtbank Dordrecht. In deze zaak belegden de geloofsgenoten bij de verdachte omdat zij hem persoonlijk uit de gereformeerde kerk kenden en een groot vertrouwen in hem hadden. De rechtbank oordeelde dat de verdachte zich had beziggehouden met het leiden van een piramidespel waarbij gelden werden aangetrokken van vooral geloofsgenoten.¹¹⁸

Voorts werden in mei 2005 in Nederland een tweetal personen van een liefdadigheidsstichting aangehouden die de jaren daarvoor actief investeerders hadden benaderd om te investeren in commerciële projecten in Zuid-Afrika. De winst van deze activiteiten zou gedeeltelijk worden aangewend voor projecten met sociale doelen. De investeerders werden benaderd binnen hun kerkgemeenschap (Berea genootschap). Zij kregen daarenboven rentevergoedingen van 24% per jaar in het vooruitzicht gesteld en deelname aan het project zou volstrekt risicool zijn.¹¹⁹

Uit bestudering van Nederlandse strafrechtelijke onderzoeken is komen vast te staan, dat het verkoopnet van tussenpersonen meerdere lagen diep kan zijn, omdat tussenpersonen op hun beurt weer derden inhuren om zoveel mogelijk cliënten, gelet op de hoge provisie, ook wel

¹¹⁵ Vindplaats website www.asic.gov.au/fido (laatst geraadpleegde datum 22 mei 2006).

¹¹⁶ Met dank aan dhr. Floris Voorsteegh voor het verstrekken van de nodige info over 'high yield' fraude.

¹¹⁷ 'Unregistered investment advisor pleads guilty to felony theft scheme'. Januari 10,2007. Vindplaats www.oag.stat.md.us/Press/2007/011007.htm.

¹¹⁸ Vonnis Rb Dordrecht. Uitspraakdatum 05-02-2004. Parketnr. 11/025003-03. LJN: AO3278.

¹¹⁹ Bron: Uitzending Twee vandaag d.d. 9 november 2005 en Uitspraak Rb Rotterdam, bestuursrechtelijke zaken reg.nr. BC 05/1730-KRD, datum uitspraak 16-01-2006, LJNnr. AU9779. Geding tussen Stichting Kingdom Financial Services en de Nederlandsche Bank.

aanbrenghpremies genoemd, binnen te halen. Deze derden huren op hun beurt ook weer anderen in die een graantje willen meepikken. Op het laagste niveau wordt geronseld onder vrienden en familieleden.

In dit verband is de verklaring van een ex-werkneemster in dienst van een gefailleerd bedrijf dat zich bezig hield met het zonder vergunning aantrekken van gelden en het beweerdelijk beleggen via een tussenpersoon in Zwitserland illustratief:

"Ik moest bij mijn vriendenkring en familie beginnen. Nu weet ik waarom, omdat ik natuurlijk het vertrouwen van deze mensen had en daardoor de producten makkelijker kon verkopen."

¹²⁰

5.4 Het benaderd worden door een professionele tussenpersoon

Verkopers van financiële producten die op basis van face to face contacten worden ingeschakeld door de zwendelaars zijn over het algemeen professionals, zoals financieel adviseurs en assurantie-tussenpersonen.¹²¹ In Amerika, Engeland, Nederland en Duitsland zijn voorts voorbeelden van accountants en juristen bekend geworden die zich hebben laten verleiden in te stappen in een Ponzi-zwendel, dan wel daar leiding aan hebben geven. In elk geval worden door de zwendelaars personen benaderd die toegang hebben tot grote vermogens en die uit hoofde van hun functie voldoende geloofwaardigheid aan het beleggingsaanbod kunnen meegeven.

De financiële tussenpersonen, waaronder effectenmakelaars en assurantiemakelaars, verrichten introducerende werkzaamheden en brengen tegen betaling van commissieloon potentiële inleggers in contact met de zwendelaar of een van de promotoren van de zwendel, dan wel sluiten zij rechtstreeks met de inlegger contracten af. Indien de tussenpersoon productief is en veel inleggers aanbrengt, zal de organisator er aanvankelijk alles aan doen om de cliënten van de tussenpersoon te betalen en hetzelfde geldt voor de commissielonen. Aldus kan de tussenpersoon het beleggingsproduct vol vertrouwen aan anderen aanprijzen en verkopen, met de persoonlijke wetenschap, dat er uitbetalingen van rente hebben plaatsgevonden. Pas wanneer de productie van nieuwe investeerders ophoudt en de vijver kennelijk is leeggevoerd, zal de zwendelaar de winstuitbetalingen staken.

Voorzover er sprake is van buitensporige commissielonen, zou dit voor de professionele tussenpersoon aanleiding moeten zijn, om zich er extra van te vergewissen dat het voorgestelde investeringsproduct legaal is en de organisator betrouwbaar. Hij zou bijvoorbeeld ondubbelzinnig kunnen controleren bij de toezichthoudende instanties of de organisator beschikt over de nodige vergunningen, en wanneer dit niet het geval zou zijn, besluiten niet met de zwendelaar in zee te gaan.

Zwendelaars, tussenpersonen en banken die bankrekeningen ter beschikking stellen moeten er overigens op bedacht zijn dat zij door cliënten civielrechtelijk aansprakelijk gesteld kunnen worden voor de door hun cliënten/beleggers geleden verliezen.¹²²

¹²⁰ Verklaring van getuige 27.01 in het proces-verbaal pvnr. 02-006495. Onderzoek Triple Plus GmbH.

¹²¹ De Rb. Utrecht veroordeelde op 14 nov. 2006 een assurantietussenpersoon terzake van o.a. verduistering (art 321 en 322 Sr) en overtreding wet Toezicht Kredietwezen 1992 (art. 82 WTK). Vindplaats LJV: AZ2306. Uit het vonnis blijkt niet dat er sprake is geweest van een mededader.

¹²² Zie in dit verband o.a. het civiele vonnis van de rechtbank Zwolle. (Handelskamer 9 juli 2003, zaaknr. 77639 HA ZA 02-697. Zaak tussen beleggers W. en W. enerzijds en de beleidsbepalers van Plentium. Trust N.V. te weten: K. en B. anderzijds). Zie ook arrest Hof en HR civiele kamer in de beleggings-fraudezaak 'Safe Haven'. "Ten aanzien van de Fortisbank oordeelde het Hof dat deze reeds bij het openen van de rekening van Safe Haven bekend moet zijn geraakt met de beleggings-activiteiten van Safe Haven en zich had moeten realiseren dat die activiteiten mogelijk in strijd waren met de Wte. De bank had daarin volgens het Hof aan-leiding moeten zien om zelfstandig onderzoek te doen naar de vraag of Safe Haven al dan niet overeenstemming met de Wte handelde. Verder was de HR van oordeel dat de bank de belangen van beleggers had blootgesteld aan risico's die de Wte juist beoogde uit te sluiten, zodat voor het Hof vaststond dat de bank jegens de beleggers onrechtmatig had gehandeld. Hof Amsterdam 19 feb. 2004, JOR 2004,110. Volgens de HR zou Fortis daarmee zijn zorgplicht hebben geschonden.

Voorts hebben gedupeerde beleggers van het beleggingsproject Eco Brasil een civiele rechtzaak aangespannen tegen de SNS-bank in Winterswijk. Vindplaats: De Telegraaf 13 maart 2006.

Bovendien kunnen professionele tussenpersonen gesanctioneerd worden door de toezicht-houder AFM. Zo werd aan een bedrijf te Hoevelaken, naast doorhaling van de inschrijving als cliëntenremisier in het AFM register, door de AFM een boete opgelegd van € 87.125,- op grond van overtreding van artikel 7, eerste lid van de Wte 1995.¹²³

De toezichtswetgeving op financiële dienstverleners is overigens recentelijk verstrengd. Zie in dit verband de AFM website. www.AFM.nl.

Ook kunnen professionele tussenpersonen strafrechtelijk vervolgd worden terzake van overtreding van de WTK en/of WTE, oplichting, verduistering en eventueel zelfs voor deelneming aan een criminele organisatie. De genoten commissies zouden daarbij als wederrechtelijk verkregen voordeel ontnomen kunnen worden.

Een voorbeeld van een goed gestructureerd Ponzifraudent netwerk betrof de Duits-Nederlandse DCM Gruppe zaak.¹²⁴ In deze Nederlandse strafzaak die diende voor de rechtbank Arnhem, kwam naar voren dat de Duitse hoofdverdachte zich liet aanspreken met directeur, 'General-Bevollmachtiger'. De personen in de laag daaronder werden aangesproken met 'Regionaldirektor' op een nog lager niveau was sprake van 'Regionalleiters.' Daaronder stonden de Nederlandse tipgevers. Op elk niveau was sprake van aanbrenghpremies. De aanbrenghpremies c.q. commissiegelden die betaald werden aan een aantal Nederlandse verdachten, werden door de Duitse rechtspersoon van de Duitse hoofdverdachte op de Duitse bankrekeningen van Duitse rechtspersonen die op naam stonden van de diverse Nederlandse tussenpersonen overgemaakt. De aanbrenghpremies werden aan het hoofdkantoor gefactureerd als 'Beratungskosten' (advieskosten). Er werden over de 'Beratungskosten' keurig belasting betaald in Duitsland. Daarmee dachten de Nederlandse verdachten ten onrechte buiten beeld te blijven van de Nederlandse toezichtsautoriteiten en het openbaar ministerie (OM).

Terecht werden deze verdachten in Nederland niet alleen vervolgd ter zake van overtreding van artikel 82 van de WTK 1992, maar ook terzake van 140 Wetboek van Strafrecht (Deelnemen aan een criminele organisatie).

Uit administratief onderzoek kwam voorts naar voren dat door de DCM Gruppe 41,3 miljoen Euro uit de markt was aangetrokken, dan wel herbelegd. Een bedrag van 33,6 miljoen Euro bleek te zijn uitbetaald, dan wel te zijn herbelegd. 7,7 miljoen Euro kon niet getraceerd worden.

Ook in de DCM-Ponzi-zwendelzaak bleek dat de voorgespiegelde investeringen nooit hadden plaatsgevonden.

5.5 Zich beroepen op de samenwerking met een gerespecteerd persoon of instelling

Een inlegger die hoog in aanzien staat en een reputatie heeft integer te zijn, wordt in de USA een 'Center of Influence Investor' genoemd. Wanneer aan zo'n persoon in een gesprek met potentiële investeerders, als mede-investeerder, wordt gerefereerd, dan moet de investering wel 'goed' zitten! In veel gevallen weet de 'Center of Influence Investor' niets af van het gebruik van zijn (bedrijfs)naam of logo.

Reguliere beleggingsafdelingen van banken en beleggingsorganisaties dienen er dan ook voor te waken, dat ze niet misbruikt worden door de criminele organisatie, wanneer ze worden gevraagd een spreekbeurt te houden op voorlichtingsavonden die worden ingericht door medewerkers van de zwendelaar. De 'integere' spreker wordt vervolgens voorafgaand aan de pauze de gelegenheid gegeven een inleiding over beleggen, over hypotheekproducten of verzekeringsproducten te verzorgen. Tijdens de pauze wordt vervolgens de inleider onder

¹²³ Rb Rotterdam datum uitspraak 9 april 2004. Vindplaats JOR, afl. 6-2006, pp 1217 t/m 1220.

¹²⁴ Rechtbank Arnhem. O.a. Parketnrs. 090113-03, 002027-04, 002028-04 en 002034-04.

lovede woorden uitgeleide gedaan. Na de pauze wordt vervolgens, buiten medeweten van de eerste spreker, het illegale beleggingsproduct aangeprezen. Uiteraard wordt daarbij gerefereerd aan de uitstekende professionele relatie met de spreker en de respectabele organisatie die de spreker vertegenwoordigt.

In een aantal recente strafzaken werden beleggers bewogen hun overwaarde van hun woning te investeren in een dubieus beleggingsproduct. De beleggers werden verzocht een overlijdensrisicoverzekering af te sluiten bij een gerenommeerde verzekeraar, waardoor eveneens het vertrouwen werd gewekt dat de beleggingsinstelling het goed met hen voorhad, omdat alles zo "officieel" ging, aldus een van de gedupeerde beleggers in een citrusplantage op Costa Rica.¹²⁵

Soms blijkt de 'Center of influence Investor' wel op de hoogte te zijn van de fraude en maakt hij na verloop van tijd deel uit van groepering rond de zwendelaar.

In Nederland heeft zich enkele jaren terug een Ponzi-zwendel voorgedaan, waarbij een van de hoofdverdachten een fiscaal jurist was en zich daar dan ook in schriftelijke contacten met potentiële investeerders op liet voorstaan dat hij fiscaal jurist was met kennis van zaken. Zo'n man boezemde bij heel wat beleggers vertrouwen in.¹²⁶

Advocaten duiken overigens in binnen- en buitenlandse beleggingsfraudezaken op. In meerdere beleggingsfraudezaken lieten de advocaten gelden van de organisatie over de derdenrekening van hun advocatenkantoor lopen. Dit was o.a. het geval in de Belgische beleggingsfraudezaak AK Finance¹²⁷ en in de beleggingsfraudezaak Koch.¹²⁸

Ook komt het voor dat een bekende persoonlijkheid met een uitstekende reputatie als investeerder of participant en dus als de 'center of influence investor' wordt opgevoerd, terwijl het in werkelijkheid een medewerker van de zwendelaar betreft, met een naam gelijk aan, dan wel een naam die sterk gelijkend is op die van de echte persoon. Met name het laten vallen van namen van respectabele personen en bedrijven kan potentiële investeerders overhalen om te besluiten te investeren. In werkelijkheid worden de investeerders dus misleid.

De misleiding kan voorts zitten in het gebruikmaken van bedrijfsnamen, logo's op briefpapier tot en met complete gekopieerde 'spook'-websites met een link naar de website van de zwendelaar.¹²⁹

Opsporingsambtenaren dienen derhalve bij twijfel, altijd te checken bij de 'center of influence' zelf. Dit kan immers een extra aanwijzing van oplichting opleveren.

5.6 Gebruik maken bij introducerende gesprekken van de navolgende Engelstalige uitdrukkingen

Op de website van de Metropolitan Police¹³⁰ worden de navolgende 11 uitspraken opgesomd die veelal worden gebruikt om investeerders over te halen om te investeren. Een aantal van

¹²⁵ Proces-verbaal van aangifte mutatiennr. PL1960/04-217488.

¹²⁶ De rechtbank van Breda liet t.a.v. de opleiding en de wetenschap van de jurist in het vonnis opnemen: "Naar het oordeel van de rechtbank mag van een persoon met een opleidingsniveau als dat van verdachte - hij is meester in de rechten - worden verwacht dat hij zich voordat hij een aanvang neemt met zijn activiteiten op de hoogte stelt van zijn rechten en verplichtingen. Nu verdachte dit voor alle drie de beleggingsplannen achterwege heeft gelaten, heeft hij daarmee bewust het risico genomen dat zijn activiteiten in strijd zijn met de Wet toezicht kredietwezen." (Parketnr. 02-03171-02).

¹²⁷ Diverse artikelen uit april 2003 in de Belgische dagbladen "de Morgen", "Gazet van Antwerpen", "het Laatste Nieuws" en het weekblad "Trends".

¹²⁸ Arrest Hof Den Bosch, datum uitspraak 23-06-2004, parketnr. 04/61077-01 en 20.000063.04. LJN: AP3696. De advocaat werd o.a. veroordeeld ter zake van 140 Sr en art. 82 WTK 1992 j. 48 Sr.

¹²⁹ De NSAD, is een Amerikaans beroepsvereniging van brokers (handelaren in effecten), laat op haar website weten, dat zwendelaars in hun contacten met potentiële beleggers zeker 50 keer gebruik hebben gemaakt van de identiteit van 'echte' brokers. Vindplaats www.nasd.com.

¹³⁰ Vindplaats: http://www.met.police.uk/fraudalert/common_terms/scam_exam_pt2.htm (d.d. 11-01-07).

de veel gebruikte citaten heb ik reeds elders uitvoerig behandeld. Niettemin het kan geen kwaad ze hier nog eens te herhalen. Ik citeer:

« 11 Common statements used as inducements to invest

Be suspicious if someone you are considering doing business with uses any of these statements:

- *"This is a secret trading program, backed and approved or sanctioned by the Federal Reserve Bank (FED), The International Monetary Fund (IMF), The World Bank"*
- *"The program was established originally by the elite families such as the Rockefellers, Gettys, Rothschilds, Carnegie's, etc."*
- *"A percentage of the yield must be used for charity, social programs or humanitarian aid."*
- *"The funds will remain in a bank account that only you will have signatory powers to"*
- *"The funds will remain in a bank account which is blocked, can be withdrawn at short notice and will not be at risk. They are only to be used as collateral to enable the trader to embark on a trading program"*
- *"The information contained in this document is for information purposes only and is not intended as a solicitation nor an offer to sell any form of securities"*
- *"Only 5 to 10 traders in the World have access to this program"*
- *"The trades will only be conducted with one of the top six domestic Banks or Top twenty European Prime Banks"*
- *"The trader will only perform 40 trades a year"*
- *"The funds for investment must be good, clean funds of non-criminal origin derived from legitimate business, without liens, unencumbered and available for investment"*
- *"This is how all the big banks make their money".»*

5.7 Het geld laten storten op een tussenrekening van een notaris of advocaat

Uit Nederlandse strafzaken blijkt dat gelden bijvoorbeeld worden gestort op een derdenrekening van een advocaat of notaris, alvorens ze worden doorgestort naar een buitenlandse bankrekening.¹³¹ Ook komt het voor dat een notaris wordt ingeschakeld om de (beleggings)-overeenkomsten te laten passeren en notarieel te laten bekrachtigen.¹³² De beleggingsovereenkomst laten bekrachtigen bij een notaris wekt eveneens vertrouwen bij de potentiële belegger.

Het laten lopen van betalingen in contanten via de notaris en advocaat had tot 1 januari 2003 nog als bijkomend voordeel dat de meldingsplicht voor meldingen van ongebruikelijke transacties aan het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties (Meldpunt MOT) kon worden ontdoken. Immers tot die datum waren Nederlandse advocaten, notarissen en accountants vrijgesteld van de meldingsplicht.

Ook blijkt uit Nederlandse onderzoeken dat gelden van Nederlandse en Belgische beleggers werden gestort op een Amerikaanse Escrow rekening.¹³³

¹³¹ Zie bijvoorbeeld Gerechtshof Leeuwarden, datum uitspraak 13-07-2006, parketnr. 24-000460-05. LJN: AY3937. In deze zaak werd in hoger beroep een advocaat veroordeeld terzake van heling, in verband met het ter beschikking stellen van de derdenrekening. Er werd een bedrag groot fl. 9.750.000,00 door oplichting van een bank verkregen op de derdenrekening gestort, met het enkele doel dit bedrag na aftrek van het honorarium door te boeken naar Luxemburg.

¹³² Zie in dit verband het civiele vonnis van de rechtbank Zwolle. (Handelskamer 9 juli 2003, zaaknr. 77639 HA ZA 02-697. Zaak tussen Wijnstra en Weijters tegen Keegstra en Broekhuis).

¹³³ Een escrow rekening is een bankrekening, waar vanaf een gestort bedrag pas wordt overgemaakt naar de crediteur, naar mate bijvoorbeeld een project vordert, of de prestaties worden verricht.

6.8 Het laten uitschijnen dat de investeerder te maken heeft met een succesvol bedrijf

Criminele organisaties van beleggingsfraudezwendelaars zorgen er voor naar de buitenwereld toe zo professioneel mogelijk over te komen, waarbij uiteraard gebruikt wordt gemaakt van rechtspersonen, inschrijvingen in de kamer van koophandel, bankrekeningen en kantoorpersoneel, waaronder katvangers.

Zwendelaars, die zich een schijn van legitimiteit aanmeten, zorgen er dan ook voor dat de inkomsten uit inleggeden en de bedrijfskosten keurig per bank worden betaald, waardoor de façade van hardwerkend bedrijf (een tijdlang) tegenover de bank en buitenwereld overeind gehouden kan blijven.¹³⁴

Als bedrijfskosten worden in dit verband opgevoerd acquisitiekosten, sponsoring en huur van een kantoorpand, 'witte' salarissen van al dan niet malafide medewerkers, commissielonen voor tussenpersonen en de aanbrengpremies.

De rechtbank Almelo merkte in dit verband op dat er op de loonlijst van de onderneming van verdachte werknemers stonden die een (fors) salaris ontvingen, zonder dat daar een aanwijsbare prestatie tegenover stond. Verdachte trok deze werknemers aan vanuit haar familiekring of vanuit de kring van haar geloofsgenoten van jehovagetuigen.¹³⁵

Veelal werd in dit verband gebruikt gemaakt van gehuurde kantoorruimte met een indrukwekkende naamplaat, waar desgewenst cliënten konden worden ontvangen. Ook werd op naam van de rechtspersoon waaronder de organisatie werkte representatief kantoormeubilair en auto's geleasd, waarmee (potentiële) cliënten thuis konden worden bezocht.

Dit alles dient enerzijds om indruk te maken op toekomstige cliënten¹³⁶ en anderzijds om niet te veel in de gaten te lopen bij de toezichthoudende instanties.

Verder wordt er gewerkt met aantrekkelijke professioneel ogende advertenties, wervingsbrochures en (nep)prospectussen.

Heden ten dage kan een zich zelf respecterende criminele organisatie, die de indruk wil wekken mondiaal te opereren en succesvol te zijn niet zonder een eigen website en ICT-medewerkers.

Het hebben van een eigen professioneel ogende website, waar de tussenpersonen van de zwendelaars de cliënten naar kunnen verwijzen, boezemt daarbij eveneens vertrouwen in bij (potentiële) beleggers.

5.9 Het belonen van aanbrengers van nieuwe cliënten

Teneinde toekomstige cliënten te bereiken wordt een netwerk van tussenpersonen uit de verzekerings- en beleggingswereld benaderd en wordt getracht hen zo ver te krijgen dat ze het financieel product van de zwendelorganisatie aan de man gaan brengen. Veelal geeft de combinatie van een goed ogend beleggingscontract, de 'track record' in combinatie met het een hoog commissieloon daarbij de doorslag.

¹³⁴ Dit was onder andere het geval in de Arnhemse strafzaak tegen leden van de DCM-Gruppe. O.a. parketnr. 090113-03, 002027-04, 002028-04 en 002034-04.

¹³⁵ Vonnis Rb Almelo, parketnr. 08/996002-04, datum uitspraak, 15-02-2005, LJN: AS6092.

¹³⁶ Verdachte F. verklaarde in dit verband: "ik moet toegeven dat ik naar de buitenwereld toe ervoor zorgde dat alles er luxueus en verzorgd uitzag en dat wij als adviseurs een goede presentatie gaven." Vindplaats: pv Belgische politie. Nederlands FIOD-ECD, proces-verbaaln. BPS 01-004717, kenmerk B1.V05.01.

Niet professionele tussenpersonen die nieuwe cliënten aanbrengen bij de organisatie van de zwendelaar krijgen een aanbrengpremie¹³⁷ of provisie.¹³⁸ In een aantal onderzochte gevallen betrof de aanbrengpremie 5 % van de inlegsom. De aanbrengpremies schommelen echter in de onderzochte zaken tussen de 1 en 5%.

5.10 Het zich nestelen in stichtingen van slachtoffers van fraude

Uit literatuur- en jurisprudentieonderzoek komt naar voren dat inleggers, c.q. gedupeerden zich verenigen in belangenverenigingen van gedupeerden. De auteur van deze studie juicht de professionalisering van de belangenverenigingen van gedupeerden toe.¹³⁹ Immers het is voor het openbaar ministerie een te zware belasting om alle honderden, zoniet duizenden gedupeerden, in het kader van benadeelde partijstelling in het strafgeding, (telkens) individueel te informeren over het verloop van het de strafzaak.

Voorts is uit onderzoek gebleken dat (vertegenwoordigers van) de zwendelaars zich veelal nestelen in deze stichtingen en deze belangenverenigingen misbruiken.¹⁴⁰

De zwendelaar zal door – al dan niet gebruik te maken van tussenpersonen - trachten greep te krijgen op de informatievoorziening richting gedupeerden teneinde de informatie in zijn voordeel “te kanaliseren” en waar mogelijk de leden van de belangenvereniging te voorzien van desinformatie, dan wel te demotiveren om juridische acties te ondernemen.

Voorts biedt een dergelijke stichting van gedupeerden, de ‘ronselaars’ van de inleggenden, de tussenpersonen c.q. de vertegenwoordigers van de zwendelaar de mogelijkheid, om zichzelf op te werpen als ‘slachtoffer’. Op ‘papier’ blijkt immers, dat ze zelf ook hebben ingelegd en dat ze zogezegd dus ‘medegeduceerde’ zijn. Zo slagen malafide tussenpersonen er telkens weer in zichzelf een slachtofferrol aan te meten en de ‘echte gedupeerden’, alsook politie en justitie een rad voor de ogen te draaien.¹⁴¹

Deze gehanteerde tactiek heeft bovendien als voordeel dat de echte gedupeerden hun juridische pijlen en/of incassomethodes niet zullen richten op de Nederlandse handlangers van de zwendelaar, maar louter op de zogezegde leider van de criminele zwendelorganisatie, die altijd in het buitenland verblijft. Met de oprichting c.q. verduistering van gelden hebben de Nederlandse tussenpersonen zogezegd niets te maken. De in Nederland verblijvende tussenpersonen zijn zogezegd zelf ‘gerold’.

In dit verband kan gewezen worden op een dubieus reddingsplan afkomstig van een Nederlandse tussenpersoon die heel wat beleggingen had verkocht en daar een flinke provisie aan had over gehouden. Om mee te kunnen doen moesten de Nederlandse geduceerde investeerders lid worden van de vereniging ‘Fecundo’ en ook nog eens 3500,- Euro lidmaatschapskosten betalen. Bovendien moesten de toetredende leden een verklaring ondertekenen, waarin zij de tussenpersonen en zelfs de directie van New World Products van enige aansprakelijkheid zouden vrijwaren.¹⁴²

Ook in de nog lopende Costa Ricaanse beleggingsfraudezaak tegen de gebroeders Villalobos is er sprake van een vereniging die opkomt voor de belangen van de geduceerden én van de verdachten. De naam van de vereniging luidt: “UNITED CONCERNED CITIZENS & RESIDENTS”. En heeft “*the recovery of investor/lender funds*

¹³⁷ Zo ook Rb Zutphen in haar vonnis d.d. 09-11-2005, parketnr. 06/086003-02.

¹³⁸ In de DCM-strafzaak tegen de tussenpersonen wordt gesproken over het uitbetalen van “provisie”. Dit was o.a. het geval in de zaken met het parketnr. 05/002027-04, 05/002028-04 en 05/002034-04.

¹³⁹ Een voorbeeld van een stichting van geduceerden voortgekomen uit een concrete strafzaak is de stichting meldpunt beleggingsfraude. Te vinden op www.arcenist.nl

¹⁴⁰ Dit was onder andere het geval in de DCM-zaak.

¹⁴¹ Dit was onder andere het geval in de DCM-zaak.

¹⁴² “*Investeringen in citrusplantages Costa Rica*”. www.kassa.vara.nl publicatiedatum artikel 03-09-04.

personally loaned to Luis Enrique Villalobos Camacho" tot doel. De kapitaalkrachtige vereniging beschikt over een zeer professionele website en zegt de terechtzitting met vertrouwen tegemoet te zien. Kortheidshalve wordt verwezen naar <http://www.ticostuff.com/uccr/index>.

5.11 Het gebruik maken van 'sucker lists'¹⁴³

Slachtoffers van Ponzi-zwendels hebben een goede kans om opnieuw benaderd te worden door andere zwendelaars die beloven het verloren geld terug te kunnen verdienen. Dit soort fraude wordt in de Amerikaanse literatuur aangeduid als 'recovery scam'. Oplichters hebben veel geld over voor een lijst van benadeelden uit een eerdere fraude, in het bijzonder als op deze lijst ook vermeld staat wat het voordien geïnvesteerde bedrag is geweest. De zwendelaars weten uit ervaring dat wanneer iemand eenmaal in een frauduleuze opzet getrap is (en de politie niet heeft gewaarschuwd), er een goede kans bestaat dat hij zich ook een tweede keer zal laten beetnemen. Een dergelijke lijst wordt door de zwendelaars een 'sucker list' genoemd.

De Belgische Commissie voor Bank- en Financieuzen, de Belgische toezichthouder, betitelde in 2001 op haar website een 'recovery scam' "*het verlengstuk van een goed georganiseerde fraude*".¹⁴⁴

Uit een recent Engels slachtofferonderzoek blijkt eveneens dat een slachtoffer van een zwendel 30% kans loopt om opnieuw slachtoffer te worden van een zwendel.¹⁴⁵

5.12 Conclusie

Ponzi-zwendelaren maken gebruik van diverse verkoop- en marketingtechnieken om hun waar aan de man te brengen en om nieuwe investeerders te benaderen. Een aantal van die technieken is hierboven uiteen gezet. Hoe professioneler de organisatie, hoe meer er gebruik gemaakt zal gaan worden van moderne communicatiemiddelen. Het verschijnsel telemarketingfraude wordt hier niet verder besproken.

6. Besluit

Ponzi-zwendel doet zich voor in velerlei vormen. Met deze studie heb ik aan willen tonen dat er niettemin een aantal karakteristieken zijn die in veel fraudedossiers terugkeren. Ik hoop u dan ook het nodige inzicht te hebben verschaft en u met deze inleidende studie een handvat te hebben kunnen bezorgen bij de opsporing en bestrijding van dit soort beleggingsfraudes.

Deze studie is nog niet af! Dit onderzoek betreft een groeidocument. Uw opmerkingen en bijdragen zijn van harte welkom.

Adresgegevens

Franciscus (Frans) Roest

f.roest@om.nl

¹⁴³ De Info over de 'sucker list' werd ontleend aan blz. 7 en 8 van de UAMS studie uit 2001 van Marc Holsteyn, getiteld: 'Telemarketingfraude'. Niet gepubliceerd.

¹⁴⁴ www.cbf.be (geraadpleegde datum 27.04.2001)

¹⁴⁵ Blz. 10 van de studie "*Research on impact off mass marketed scams. A summary of research into the impact of scams onUK consumers*". Een studie van het Britse Office of Fair Trading, nr. OFT 883. Publicatiedatum: december 2006. Vindplaats website www.oft.gov.uk.

franciscus.roest@hotmail.com

Bijlage 1

Relevante websites en literatuurlijst (per 1 januari 2007)

Australië

Overheidssite dat wil waarschuwen tegen diverse vormen van zwendel.
<http://www.scamwatch.gov.au/content/scams/scams.asp>

Overheidsite

<http://www.asic.gov.au/fido/fido.nsf/byheadline/>

België

CBFA

Commissie voor Bank-, Financie- en Assurantiewezen. (Brussel)
www.cbfa.be

Holsteyn, Marc

"*Telemarketingfraude*". UAMS-afstudeerscriptie. (Niet gepubliceerd);

Verduyn, L.

"*Jean-Pierre Van Rossem opkomst en val van een financieel stroman*".
Uitgeverij Kritak, Leuven, 1994;

Costa Rica

Informatie over de beleggingsfraudeurs gebroeders Villalobos kan verkregen worden op de navolgende op [www.insidecostarica](http://www.insidecostarica.com). De website www.ticostuff.com/uccr is de website van een groep slachtoffers van de gebroeders Villalobos, maar wordt vermoedelijk gemanipuleerd door aanhangers van de van fraude verdachte gebroeders Villalobos.

Duitsland

Böhme, Rainer and Holz, Thorsten, "*The Effect of Stock Spam on Financial Markets*" (April 2006). Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=897431>

Engeland

FSA

<http://www.fsa.gov.uk/Pages/Doing/Regulated/Law/Alerts/index.shtml>
Website van de Engelse Financial Services Authority (FSA).

Budd, Jimm

www.investdrinks.org/trial
Een website die waarschuwt voor fraude bij beleggen in drank.

Metropolitan Police,

www.met.police.uk/fraudalert/warnings.htm

Serious Fraud Office

www.sfo.gov.uk/news/prout

Ierland

Financial Regulator

www.financialregulator.ie
Website van de Ierse toezichthouder.

Nederland

- AFM *"AFM waarschuwt tegen buitenlandse aanbieder Baker & White "*, www.afm.nl/default. (04-06-2004);
- AFM *"Zicht op beleggingsinstellingen. Generieke rapportage van het onderzoek naar beleggingsinstellingen."* April 2004. www.afm.nl/default. (04-06-2004);
- FEC *"Rapportage Boiler rooms"*, Het Financieel Expertisecentrum, FEC-reeks 11, Amsterdam, feb. 2004. Vindplaats www.afm.nl. (05-07-2004)
- NIBESVV *"Memo Financiële Dienstverlener. Praktische gevolgen van de Wfd voor bedrijfsvoering en advisering."* Tweede editie. 2006 NIBE-SVV Amsterdam.
- OM www.om.nl
Website van het openbaar ministerie.
- Grundmann-van de Krol, C.M. *"Verboden effectendienstverlening: van zwart-wit naar zacht grijs?"* in Jurisprudentie Onderneming & Recht plus 2003; blz 82 t/m 89;
- Ultrascan www.Ultrascan.nl
Dit betreft een website van het recherchebedrijf Ultrascan Advanced Global Investigations. Dit bedrijf is gespecialiseerd in 419-scams.

Nieuw Zeeland

- www.sfo.govt.nz
SFO
Serious Fraud Office New Zealand

Oostenrijk

- Finanzmarktaufsicht www.fma.gv.at
Website van de Oostenrijkse toezichthouder.

USA

- Cauthen, J. *"Investment fraud"*, FBI Law Enforcement Bulletin, mei 2001, Volume 70, nr. 5, pp. 13-17;
- FBI www.fbi.gov
- Federal Trade Commission: *"Don't get burned by a pyramid scheme"*, www.ftc.gov/bcp/online/edscams/pyramid/index.html;
- Federal Reserve Bank of New York, www.ny.frb.org
- Federal Reserve Corp. www.federalreserve.gov
- Fraud Bureau www.fraudbureau.com
De website geeft informatie over veilig surfen, shoppen en investeren via het net. De website legt tevens uit hoe een klassieke zwendel werkt en waaraan je een zwendel tijdig kunt herkennen.
- Knutson, M.C. *The "Ponzi Scheme"*, www.mark-knutson.com (04-06-2006);
- McGuire, Annie *"Dictionary of Financial Scam Terms; an easy tot understand guide tot financial*

terms used by swindlers”.

www.fraudaid.com/dictionary-of-Financial-Scam (04-06-2006);

National Consumers League’s National Fraud Information Center

www.fraud.org/tips/telemarketing/investment.

De NCL is een Amerikaanse private non profit-organisatie die opkomt voor de belangen van consumenten.

NASD

the National Association of Securities Dealers, Inc. (NASD)

Een private website van Amerikaanse vermogensbeheerders en beleggingsadviseurs
<http://www.nasd.com/AboutNASD/index>.

onbekend

“The 12 most common excuses used by swindlers for not returning your money”.

www.fraudaid.com/12_swindler_excuses.htm;

Quatloos

www.quatloos.com

De website geeft informatie o.a. m.b.t. investmentfraud.

Office of the comptroller of the Currency, Administrator of National bank

www.occ.gov

Townsend, R.

“Ponzi Schemes in a 7 minute nutshell”, <http://townsend-law.netfirms.com>
(07-05-2004);

United States Security and Exchange Commission,. www.sec.gov

United States Treasury Department, www.publdept.treasury.gov

U.S. Securities and Exchange Commission: “Ponzi’-schemes”, www.sec.gov/answers/Ponzi.htm,
(31-05-2004);

U.S. Securities and Exchange Commission: “Protect your money: check out brokers and advisers”,
www.sec.gov/investor/brokers.htm (20-06-2004);

U.S. Securities and Exchange Commission: “litigation releases no. 18619 / march 11, 2004; no. 18637 / march 25, 2004”; no. 18724 / may 24, 2004; no. 17726 / september 16, 2002; no. 18509 / december 17, 2003; no. 18073 / april 4, 2003; no. 18128 / may 8, 2003”,
www.sec.gov.litigation/litreleases/ (20-06-2004);

Zweden

Finansinspektionen

www.fi.se

Website van de Zweedse toezichthouder Finansinspektionen.

International

ICC

International Chamber of Commerce

www.iccwbo.org

IMF

International Monetary Fund

www.imf.org

World bank

www.worldbank.org

Bijlage 2

Fraud Alert - Common terms and phrases

The "Scam Exam"

Common terms and phrases found in fraudulent prime bank instrument documentation

Some of these terms may be correct banking expressions or close derivations of them. Some may be just meaningless or nonsensical; however they have been used so many times over the years that they themselves have gained some history and credibility. The inclusion of several of these expressions in any document being examined should give cause for concern.

- 108 Bank to Bank certificate which guarantees the principle + 8% annual interest.
- 5,10,20 years etc. plus one week or one day.
- Bank Debenture Roll Programs.
- Bank hard copy.
- Bank Menu.
- Bank or Federal Reserve will deny any involvement in these programs.
- Bank Paper.
- Bank responsible commitment of funds.
- Bank to bank transaction.
- Banking Co-ordinates.
- Blocked Funds Letters or Investment Programs.
- Blocking of Assigned Treasury Securities, "Limited Edition" or De-Facto Treasury Securities.
- C&F ASWP.
- Callable Conditional Sight Drafts.
- Cash Wire Transfer.
- Certified Bank invoice.
- Client Company Principals.
- Closing Bank.
- Collateral First Debentures.
- Collateral First Transaction.
- Collateral Houses, Collateral Source, Collateral Supplier.

- Collateral provider.
- Collateral Purchase Orders.
- Comfort Letter.
- Conditional S.W.I.F.T. payment.
- CUSIP Number.
- Cutting bank.
- Cutting house.
- Defacto Treasury Securities.
- Devisable, assignable and transferable letter of credit (LC).
- Discounted US Treasury Obligations, Renting or Leasing of Treasury Securities.
- Discounting L/Cs.
- Documentary Letters of Credit.
- Emissions, remission, commissions and fallout.
- Facilitator has access to the world's top "trader".
- Fed trader.
- Fed approved.
- Fed license.
- Fiduciary Bank.
- Foreign Bank Advice.
- Fractional bank laws.
- Fractionalize or collateralize the funds.
- Freely negotiable, irrevocable, clear SWIFT wire transfers.
- Fresh Cut Paper or Bank Debentures.
- Fully binding commercial letter contract.
- Funds will remain in a bank account that only you are signatory on.
- Funds will be used only as collateral.
- Good clean cleared funds of non-criminal origin.
- Grand Master Collateral Commitment.
- Guaranteed Bank Notes.
- Guaranteed by Top 100 World Prime Bank.
- High Yield Debenture Trading, Financial Programs.
- High Yield Investment Programs (HYIP).

- High Yield Asset management programs.
- High Yield Promissory Notes or Bank Notes.
- ICC (International Chamber of Commerce) 3034 or 3039 Letter of Credit.
- ICC (International Chamber of Commerce) 400.
- ICC 3032 London Short Form.
- ICC 3039 London Long Form.
- ICC 500 or 600 Bank Debenture Instruments.
- ICC Uniform Customs and Practices for Documentary Credit.
- IMF (International Monetary Fund) Stand-by Letters of Credit.
- IMF Backed Securities, Bill of Exchange, Bill of Equity, or Backed Bonds.
- Instruments delivered free of all liens and/or encumbrances.
- Interest at seven and one half per cent, payable annually in arrears.
- Interest rates guaranteed from 6% to 100% to 1000% per month.
- Intermediate Bank Notes.
- International Banking Days.
- International Certificate of Deposit (ICD).
- Invested funds are fully secured by a Bank Endorsed Guarantee.
- Irrevocable Bank Purchase Order (IBPO).
- Irrevocable Corporate/Confirmed Purchase Order (ICPO).
- Irrevocable Pay Orders.
- Irrevocable Prime Bank Commitment.
- Irrevocable, Divisible, Assignable, Transferable, Fractionable, Revolving, Confirmed L/C. Payable 100% At Sight.
- Irrevocable, irrevocable commitment of funds to purchase instruments.
- Issuing Bank.
- Key Tested Telex (KTT).
- Leading Bank, Funding Bank, Closing Bank.
- Limited Edition Treasury Securities.
- Live prime bank instruments.
- Mandate Agent.
- Master collateral commitment.
- Millions or Billions of US dollars with rolls and extensions.

- Money Centre Bank.
- Non-circumvention and Non-Disclosure agreements.
- Obtain proceeds through Visa debit cards.
- Off balance sheet programme.
- Pooled funds.
- Pre-advise issued by bank.
- Prime Bank Debenture Trading.
- Prime Bank Guarantees (PBG's).
- Prime Bank Instruments (PBI's), Notes, Guarantees, Trades or Letters of Credit.
- Prime European Bank Letters of Credit.
- Prime World Bank Debentures or Financial Instruments.
- Principal is guaranteed and/or secured by letter of credit.
- Private Placement Programs.
- Private Trading Programs.
- Program developed to level out the yo-yo syndrome in the banking industry.
- Proof of Funds.
- Proof of Product.
- Ready Willing and Able.
- Roll Program.
- Seasoned Bank Debentures.
- Seasoned Paper.
- Soft Probe.
- Spot Trading.
- The way all banks or big banks make their money.
- Top 100 Prime Bank
- Trader, Facilitator, or Broker.
- Trader, Trading Bank, Exit Buyer.
- Transaction parameters.
- Transaction Tranches.
- UCC (Uniform Commercial Code) Form references.
- Unconditional S.W.I.F.T. Wire Transfer.
- US Dollar Bonds, Federal Notes, Medium or Mid Term Notes or Bank Notes.

- US Government Agencies attempt to seize the funds for themselves.
- US Government will deny the existence of these programs because the Government does not want your money to leave the US.
- Validation of the MCC (Master Collateral Commitment).
- Window time.
- With full corporate and legal responsibility and Zero Coupon L/C.